

Universitatea "Babeş Bolyai" Cluj Napoca
Facultatea de Ştiinţe Economice şi Gestiunea Afacerilor

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT
**FONDURILE COMUNITARE ŞI BUGETUL
UNIUNII EUROPENE**

CONDUCĂTOR ŞTIINŢIFIC

Prof. univ. dr. Constantin TULAI

DOCTORAND

Claudia Diana POPA

**CLUJ -NAPOCA
2010**

CUPRINS

INTRODUCERE

LISTĂ DE ABREVIERI

CAPITOLUL I

BUGETUL UNIUNII EUROPENE. RETROSPECTIVĂ ISTORICĂ ȘI NOI PROVOCĂRI

- 1.1. Construcția bugetului comunitar: 1957 -1978
- 1.2. Perioada crizelor: 1979-1987
- 1.3. Etapa marilor reforme 1988-1992
- 1.4. Consolidarea și diversificarea 1993-1999
- 1.5. Stabilizarea bugetară și lărgirea 2000-2006
- 1.6. Provocările de natură politică și bugetară într-o Uniunea extinsă

CAPITOLUL II

PROCESUL BUGETAR LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

- 2.1. Principiile bugetare comunitare
 - 2.1.1. Principiul de unitate și adevăr bugetar
 - 2.1.2. Principiul universalității bugetului
 - 2.1.3. Principiul anualității bugetului
 - 2.1.4. Principiul echilibrului bugetar
 - 2.1.5. Principiul specializării bugetare
 - 2.1.6. Principiul bunei gestiuni financiare și principiul de transparență bugetară
 - 2.1.7. Principiul unității de cont
- 2.2. Procedura bugetară anuală
 - 2.2.1. Elaborarea proiectului de buget al Uniunii Europene
 - 2.2.2. Discuția și adoptarea bugetului Uniunii Europene
 - 2.2.3. Execuția bugetului Uniunii Europene
 - 2.2.4. Încheierea exercițiului bugetar și controlul bugetar

CAPITOLUL III

ETAPELE INTEGRĂRII EUROPENE ȘI IMPACTUL LOR BUGETAR

- 3.1. Statele fondatoare ale Uniunii Europene
- 3.2. Extinderile succesive ale Uniunii Europene
 - 3.2.1. Prima extindere, cea din 1973: introducerea unor noi politici comunitare
 - 3.2.2. A doua extindere, cea din 1981: paradoxul grecesc
 - 3.2.3. A treia extindere din 1986: lansarea programelor structurale
 - 3.2.4. A patra extindere, din 1995: Austria, Finlanda și Suedia
 - 3.2.5. A cincea extindere și cea mai mare din istoria Uniunii
 - A. Prima etapă, aderarea celor 10 state din Europa Centrală și de Est în 2004
 - B. A doua etapă, aderarea României și Bulgariei în 2007
- 3.3. Modul de calcul arbitrar al soldurilor bugetare nete naționale
 - 3.3.1. Primele calcule de solduri nete și conceptul de „juste retour”
 - 3.3.2. Criticile economice aduse soldurilor bugetare nete

CAPITOLUL IV

STRUCTURA VENITURILOR ȘI ORIENTAREA CHELTUIELILOR UE

- 4.1. Sistemul de resurse proprii ale Uniunii Europene
- 4.2. Oportunitatea finanțării UE printr-un impozit comunitar
- 4.3. Orientarea cheltuielilor Uniunii Europene
- 4.4. Dezbateri asupra viitorului buget al Uniunii Europene

CAPITOLUL V

GESTIUNEA FONDURILOR COMUNITARE ȘI A INSTRUMENTELOR DE FINANȚARE EXTRABUGETARĂ ALE UNIUNII EUROPENE

5.1. Fondurile comunitare incluse în bugetul Uniunii Europene

5.1.1 Fondurile comunitare în cadrul Asistenței de Preaderare

- A. Fondurile de preaderare Phare, Ispa și Sapard
- B. Instrumentul pentru Asistență de Preaderare (IPA)
- C. Asistența financiară acordată României în perioada de preaderare

5.1.2. Fondurile comunitare alocate Politicii Agricole Comune

- A. Mecanismele Politicii Agricole comune
- B. Finanțarea Politicii Agricole Comune
- C. Simplificarea Politicii Agricole Comune
- D. România și Politica Agricolă Comună

5.1.3. Fondurile comunitare alocate Politicii de Dezvoltare Regională

- A. Scurt istoric al Politicii de Dezvoltare Regională
- B. Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)
- C. Fondul de Coeziune (FC)
- D. Fondul de Solidaritate
- E. Viitorul Politicii de Dezvoltare Regională
- F. Analiza capacității de absorbție a fondurilor structurale în România

5.1.4. Fondurile comunitare alocate Politicii Sociale și de Ocupare a Forței de Muncă

- A. Concepte de bază privind politica socială și de ocupare a forței de muncă
- B. Fondul Social European (FSE)
- C. Fondul European de Ajustare la Globalizare
- D. Programul PROGRESS

5.1.5. Fondurile comunitare alocate Politicii Comune a Pescuitului

- A. Politica pescuitului și relația sa cu politica agricolă comună
- B. Fondul European pentru Pescuit

5.1.6. Fondurile comunitare alocate Politicii Externe și de Securitate Comună

- A. Aspecte generale privind politica externă și de securitate comună
- B. Instrumentele de finanțare a politicii externe și de securitate comună

5.1.7. Analiza legăturilor existente între evoluția PIB-ului și evoluția plăților Uniunii Europene pe teritoriul statelor membre

5.2. Instrumentele de finanțare extrabugetară ale Uniunii Europene

5.2.1. Împrumuturile contractate de către UE și acordate statelor membre

5.2.2. Împrumuturile acordate de către BEI

5.2.3. Relația dintre bugetul general comunitar și operațiunile de împrumuturi acordate sau garantate de UE

5.2.4. Fondul European de Dezvoltare

- A. Considerații generale
- B. Resursele FED și plățile efectuate din acesta
- C. Gestiunea financiară specifică FED

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

LISTĂ TABELELOR

LISTA GRAFICELOR

LISTA ANEXELOR (CD)

CUVINTE CHEIE: bugetul Uniunii Europene, fonduri comunitare, resurse proprii, rabatul britanic, venitul național brut, cheltuielile Uniunii Europene, politici comune, instrumente de finanțare extrabugetară, sold bugetar net național, principii bugetare, procedura bugetară, absorbție, plăți, vector autoregresiv

INTRODUCERE

Incertitudinea asupra funcționării sistemului instituțional al Uniunii Europene și asupra administrării acestui ansamblu de aproape 500 milioane locuitori după lărgirea de la 1 mai 2004 și de la 1 ianuarie 2007 nu face decât să prelungească o incertitudine mai profundă asupra proiectului comunitar, a ambițiilor și finalităților sale.

Cu toate că reprezintă doar 1% din venitul național brut al statelor membre bugetul Uniunii Europene a fost întotdeauna unul dintre punctele nevralgice ale integrării europene. Pe de o parte, fiecare stat membru încearcă să câștige cât mai mult din redistribuția banilor, ceea ce duce la negocieri prelungite, iar pe de altă parte, fiecare instituție implicată în decizie încearcă să-și promoveze propriile interese pe agendă, iar aceste interese sunt de multe ori diferite de cele ale partenerilor.

Pe parcursul celor 50 de ani de existență, bugetul Uniunii Europene s-a aflat într-un proces continuu de schimbare și ajustare. Dezbatere referitoare la viitorul bugetului Uniunii Europene nu sunt decât o oglindă puțin deformată a următoarelor întrebări fundamentale : *La ce trebuie să folosească bugetul comunitar? Care trebuie să fie rolul său, mărimea și structura sa?* Răspunsul la aceste întrebări depinde de obiectivele și de misiunile Uniunii Europene. Ele au fost și în centrul negocierilor asupra acordului intersinstituțional și perspectivelor financiare 2007-2013.

Opțiunea mea de a cerceta fondurile comunitare și bugetul Uniunii Europene pornește de la necesitatea de reformă fundamentală a sistemului bugetar al Uniunii Europene și de la statutul țării noastre de membru al Uniunii Europene. Demersul meu științific ține seama de o realitate evidentă, respectiv interesul manifestat de specialiști și de statele membre ale Uniunii Europene în ultimul deceniu pentru reformarea bugetului Uniunii Europene.

Pentru aprofundare am pornit de la stadiul cunoașterii, semnalând autorii și lucrările de referință în domeniul abordat.

În ceea ce privește problematica rolului și istoriei bugetului Uniunii Europene, importante contribuții și-au adus Ghica L. A. (2007) cu lucrarea de referință „*Enciclopedia Uniunii Europene*”, Brezeanu P. (2007) cu lucrarea „*Finanțe europene*” și Jouen M. & Rubio E. (2007) cu studiul „*The EU Budget: What for?*”. Publicația Comisiei Europene „*European Union Public Finance 4th edition*” din anul 2008 și Tratatul Uniunii Europene au contribuit la clarificarea etapelor evolutive ale bugetului Uniunii Europene.

Analiza procesului bugetar comunitar și discuția asupra finanțării Uniunii Europene beneficiază de o lumină aparte în lucrarea „*Le budget de l'Union européenne*”, semnată de Lechantre M. & Schajer D. (2003). Studiile lui Jacques Le Cacheux „*Les Ressources propres du budget européen*” din decembrie 2006 și „*Budget européenne: La poison du juste retour*”, din iulie 2005 aduc contribuții semnificative în clarificarea noțiunii de resurse proprii.

În lucrarea „*Funding the EU budget with a genuine own resource. The cas of a european tax*” a autorului Cacheux J. (2007) și în studiul „*Vers un impôt européen?*” publicată de Institutul Montaigne în octombrie 2003 se tratează problematica introducerii impozitului comunitar și modalitățile de aplicare în practică a acestuia. Această perspectivă a creării unui

impozit comunitar nu este nouă, dar a devenit de mare actualitate și Comisia Europeană o ia în considerare pentru moment cu precauție. În studiul „*New demands and alternative resources for a more ambitious EU budget*” (2009), Weida A. abordează oportunitatea înlocuirii actualei resursă TVA cu taxa Tobin pe tranzacțiile financiare.

Viitorul buget al Uniunii Europene este analizat în lucrarea „*Le réexamen du budget de l'UE: poser les questions dérangeantes*” a autoarei Rubio E. (2008) și în studiul „*Reflections on the future of the eu budget, with special reference to the position of the net beneficiary countries*” Inotai A. (2007).

Modul de gestionare a fondurilor comunitare comunitare alocate diverselor politicilor comune ale Uniunii Europene este tratat destul de succint de către Prisecaru P. (2004), Profiroiu M. & Popescu I. (2003), Bal A. (2007), Jouen M. (2008), Garzon I. (2007). Impactul fondurilor comunitare asupra economiilor țărilor membre este analizat în lucrarea „*Impactul fondurilor structurale-aspecte calitative*” a autoarei Băleanu A. (2007). Modelele macro-econometrice HERMIN au fost deja utilizate încă din anii '90 ai secolului trecut în cadrul UE în mai multe studii ce analizează impactul macroeconomic al Pieței Unice Europene și al fondurilor structurale asupra economiilor periferice ale Uniunii Europene. Bradley J. și Zaleski J. (2003) propun dezvoltarea și utilizarea Modelelor Hermin pentru a analiza calitativ procesul de recuperare a decalajelor economice de către țările din Europa Centrală și de Est. O constatare cheie ale acestui studiu a fost că odată cu demararea liberalizării comerțului, componente majore ale sectorului de producție și chiar câteva ale serviciilor s-au transformat din necomerciale în tranzacționabile la nivel internațional.

Efectele integrării europene asupra statelor membre și ale acestora asupra bugetului Uniunii Europene sunt analizate de către E. E. Zeff & E. B. Pirro (2002) Luțaș M. (1999), Bayou C. (2007), Bazin G. (2007) Fontaine D. (2007), Lhomel E. (2007).

Problematica tezei a fost structurată astfel încât să pot atinge obiectivele cercetării. Pornind de la stadiul cunoașterii îmi propun ca principale obiective următoarele:

- Studiul construcției, dezvoltării și stabilizării bugetului Uniunii Europene;
- Analiza procesului bugetar la nivelul Uniunii Europene;
- Analiza modului de formare a veniturilor Uniunii Europene și a perspectivei finanțării Uniunii Europene printr-un impozit comunitar;
- Analiza obiectivelor, domeniilor de intervenție și modului de gestionare a fondurilor comunitare;
- Sintetizarea efectelor benefice, dacă sunt, ale integrării europene asupra statelor membre, și ale acestora din urmă asupra bugetului Uniunii Europene.

Teza de doctorat este structurată în cinci mari capitole. Menționez că deși titlul lucrării presupune abordarea cu prioritate a fondurilor comunitare, am tratat prima dată bugetul Uniunii Europene, deoarece fondurile comunitare alocate diverselor politici comune ale Uniunii Europene formează cea mai mare parte a cheltuielilor din cadrul bugetului Uniunii Europene.

Primul capitol creionează succint principalele evoluții bugetare ale Uniunii Europene, de la constituire și până în prezent. Capitolul al doilea face o prezentare detaliată a procesului bugetar la nivelul Uniunii Europene, începând cu descrierea principiilor bugetare comunitare și a modului cum ele sunt încălcate în realitate continuând cu clarificarea atribuțiilor și competențelor diverselor instituții comunitare implicate și terminând cu etapele procedurii bugetare anuale.

Impactul bugetar al statelor membre asupra Uniunii Europene și al acesteia din urmă asupra statelor membre sunt analizate în capitolul trei. În acest capitol am încercat să sintetizez progresele înregistrate de către fiecare stat membru al Uniunii Europene, de fapt să redau efectele integrării europene asupra lor. Referitor la ultimul val de lărgire, am prezentat doar la modul general impactul Uniunii Europene asupra noilor state membre din Europa Centrală și de Est, insistând pe Ungaria și Polonia.

Structura veniturilor și orientarea cheltuielilor sunt prezentate în capitolul al patrulea, împreună cu opinii asupra viitorului bugetului Uniunii Europene, atât în materie de resurse și cheltuieli comunitare cât și de proceduri bugetare.

Urmează capitolul cinci care analizează punctual finanțările oferite statelor membre prin fondurile comunitare alocate diverselor politici comune ale Uniunii Europene. Acest capitol prezintă în prima parte evoluția fondurilor de preaderare ale Uniunii Europene, a fondurilor structurale, a fondurilor destinate politicii agricole comune și a celor aferente politicii externe și de securitate comună. Este analizată și asistența financiară acordată României de Uniunea Europeană atât în perioada de preaderare cât și în cea de postaderare. Tot aici am realizat o modelare econometrică, în cazul a patru state membre în vederea analizei corelației existente între evoluția PIB-ului anual al statului respectiv (variabilă dependentă) și evoluția plăților anuale totale efectuate de Uniunea Europeană pe teritoriul respectivului stat (variabilă dependentă). Cea de a doua parte a ultimului capitol se axează pe o analiză de ansamblu a instrumentelor de finanțare extrabugetară ale Uniunii Europene, adică Fondul European de dezvoltare, împrumuturile acordate de BEI și garantate de bugetul comunitar și operațiunile de împrumut și creditare ale Uniunii Europene.

Pe baza analizelor întreprinse am ajuns la concluzia că Uniunea Europeană ar putea să se doteze cu un buget federal capabil să joace un rol contraciclic în caz de șoc conjunctural „asimetric”. Acesta este rolul pe care îl joacă bugetul statului federal într-o federație: în caz de șoc care afectează numai o parte a federației, resursele ce provin din această zonă scad în timp ce transferurile în favoarea sa cresc. Într-o Uniune în care factorul muncă se caracterizează printr-o slabă mobilitate geografică, a dispune de un buget federal ar putea constitui un atu prețios, dar reclamă totuși o evoluție radicală a părții de cheltuieli și a părții de venituri a bugetului: veniturile Uniunii ar trebui să fie impozite sensibile la activitate și cheltuielile sale ar trebui să fie, de asemenea, cel puțin în parte legate de conjunctură. În aceste condiții pentru a avea un impact macroeconomic, bugetul Uniunii Europene ar trebui să depășească cu mult plafonul actual al resurselor proprii pentru a reprezenta minim 7-8% din PIB-ul Uniunii. Această perspectivă este în mod evident foarte îndepărtată și presupune într-adevăr un efort de armonizare a dispozițiilor fiscale și sociale. Așadar, este puțin probabil ca bugetului Uniunii să i se încredințeze în viitor o misiune de stabilizare conjuncturală.

Acesta este domeniul în care cercetările mele viitoare se vor orienta cu predilecție. În acest context, voi aprofunda impactul unui astfel de model de finanțare asupra țărilor membre, inclusiv a României, în condițiile federalizării, dar și reacția acestora față de un astfel de proiect. Tot ca direcție de cercetare viitoare intenționez să fac o analiză a destinației fondurilor structurale și de coeziune în noile țări membre.

CAPITOLUL I

BUGETUL UNIUNII EUROPENE. RETROSPECTIVĂ ISTORICĂ ȘI NOI PROVOCĂRI

Acest prim capitol debutează cu descrierea modului în care s-a format bugetul Uniunii Europene urmărind să releve principalele modificări de natură bugetară introduse prin Tratat.

Primii douăzeci de ani de existență a Comunităților au fost marcați de o serie de evoluții importante: mișcarea spre unificare a instrumentelor bugetare, progresul spre autonomia financiară a Comunității, dezvoltarea politicilor comune ale Comunității, căutarea unui echilibru interinstituțional în exercitarea puterii bugetare.

Evoluția spre autonomie bugetară a Comunității Europene, deși prevăzută în articolul 201 al Tratatului de la Roma, a generat numeroase dificultăți. Comunitatea avea însă nevoie de independență politică și financiară pentru a putea face față angajamentelor tot mai costisitoare ale politicii agricole comune și noilor politici comunitare introduse. Adoptarea sistemului de resurse proprii a reprezentat, de fapt o reflectare a accentuării nivelului de integrare a țărilor membre ale Uniunii Europene, antrenând un mare transfer de decizii de la nivel național la nivel comunitar.

Bugetul Uniunii Europene a reflectat etapele esențiale ale integrării europene. Evoluții precum piața unică, extinderea, dezvoltarea unei viziuni globale asupra Europei, au determinat schimbarea configurației cheltuielilor Uniunii Europene. Anul 2007 a deschis o nouă etapă în această evoluție având în vedere că, pentru prima dată, politicile care urmăresc în special creșterea economică și locurile de muncă vor absorbi cea mai mare parte a bugetului comunitar.

Regula conform căreia bugetul general al Comunității este echilibrat și integral finanțat prin resurse proprii a fost pusă sub semnul întrebării începând cu anii '80 ai secolului trecut. Patru factori majori au fost la originea crizei finanțelor comunitare din perioada anilor 1979-1987:

- Un climat conflictual în relațiile dintre instituțiile comunitare implicate în procesul bugetar;
- Chestiunea dezechilibrelor bugetare;
- Inadaptarea resurselor, în reducere, la nevoile comunitare, în creștere.

Reformele fundamentale, cunoscute sub numele „Pachetul Delors I”, care au determinat caracteristicile sistemului resurselor proprii actual și au consacrat principiul de corecție a dezechilibrelor bugetare, au fost adoptate în iunie 1988 de către Consiliul European de la Bruxelles. Principala inovație a fost introducerea unei noi resurse proprii bazată pe PNB-ul statelor membre, destinată să țină cont de capacitatea contributivă a statelor membre.

Consiliul European a definit principiul unei discipline bugetare consolidate pentru a asigura cel mai bun echilibru între diferite categorii de cheltuieli ale bugetului general comunitar și o creștere controlată a acestora. Începând cu anul 1988, procedura bugetară a fost încadrată în cadrul Acordurilor Interinstituționale care înglobează și perspectivele financiare pentru perioada următoare.

Prin intermediul Agendei 2000 „pentru o Uniune mai puternică și mai mare” s-a conturat reforma politicii agricole comune, ce vizează stabilirea metodelor de stăpânire a cheltuielilor alocate agriculturii și transferarea dezvoltării rurale a politicii de dezvoltare regională în cadrul Fondului European de Orientare și Garantare Agricolă. Stabilizarea cheltuielilor UE era mijlocul pentru statele membre contribuitori neți de a evita o nouă deteriorare în termeni absoluți a pozițiilor lor deficitare, cu atât mai mult cu cât discuția arăta dificultățile de a obține un acord asupra reformei substanțiale a sistemului de resurse proprii.

Una din provocările majore ale bugetului general comunitar rămâne în continuare găsirea modalităților optime pentru susținerea financiară solicitată de procesul lărgirii Uniunii Europene către Est. Această provocare este de mari dimensiuni, presupunând asimilarea acquis-ului comunitar în țări cu o structură economică și socială diferită de cea a UE.

CAPITOLUL II

PROCESUL BUGETAR LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

Procedura bugetară este anuală și începe cu pregătirea de către Comisia Europeană a unui proiect preliminar de buget, ce va fi transmis până la 1 septembrie Consiliului de Miniștri. Etapa de discuție și adoptare a proiectului de buget de către Consiliul de Miniștri și Parlamentul European a fost modificată și simplificată fundamental odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. Noul tratat introduce o singură lectură a proiectului de buget de către cele două brațe ale autorității bugetare și întărește puterile bugetare ale Parlamentului European, care devine mai puternic decât Consiliul Uniunii Europene.

Consiliului Uniunii Europene stabilește cu majoritate calificată forma în care proiectul de buget va fi prezentat Parlamentului European până la 1 octombrie al anului care precede execuția bugetară. Tratatul de la Lisabona prevede 42 de zile de la transmiterea proiectului de buget pentru lectura acestuia în cadrul Parlamentului European. Noul tratat elimină distincția între cheltuielile obligatorii și cele neobligatorii, Consiliul Uniunii Europene și Parlamentul European devenind co-responsabili pentru toate cheltuielile Uniunii Europene.

Parlamentul European dispune de ultimul cuvânt asupra bugetului general comunitar. Tăcerea sa echivalează cu aprobarea.

Comisia Europeană implementează bugetul Uniunii Europene. Există patru modalități de gestiune a cheltuielilor UE:

- *Gestiunea centralizată, în mod direct de către serviciile Comisiei sau indirect prin agențiile comunitare* – este practică în cazul cheltuielilor administrative și în cazul anumitor credite operaționale alocate politicilor interne și acțiunilor externe;
- *Gestiunea împărțită* - se caracterizează prin faptul că actele de gestiune sunt conferite statelor membre, în cazul fondurilor comunitare alocate politicii agricole comune, în cazul fondurilor structurale și de coeziune și în cazul resurselor proprii;
- *Gestiunea descentralizată* - se caracterizează prin faptul că actele de gestiune sunt conferite țărilor terțe, în special în cazul ajutoarelor de preaderare;
- *Gestiunea mixtă* - se referă la programele executate împreună cu organizațiile internaționale, fără afectarea precisă a fondurilor comunitare la o acțiune dată.

Comisia Europeană întocmește și contul anual de execuție a bugetului UE. În fiecare an, în cadrul procedurii de „descărcare” Comisia Europeană și celelalte instituții ale Uniunii Europene trebuie să răspundă în fața Parlamentului European de modul cum au fost folosite resursele comunitare. Parlamentul European dă înainte de 30 aprilie a anului n+2 descărcare Comisiei Europene pentru executarea bugetului general comunitar al anului n. Începând cu anul 1985, bugetul Uniunii Europene a fost încheiat cu excedent, datorită în proporție de 95% subexecutării creditelor de plăți.

Competențele Parlamentului European în materie de control al execuției bugetare nu se limitează la procedura de descărcare. Astfel, tratatul de la Maastricht a introdus un mecanism de audiere a Comisiei Europene în Parlament: Comisia pentru Control Bugetar, ce asigură verificarea ansamblului de măsuri de execuție financiară, bugetară și administrativă privind bugetul general al Uniunii Europene și al Fondului European pentru Dezvoltare și, în anumite condiții restrictive, a activităților Băncii Europene de Investiții.

Curtea de Conturi Europeană exercită un control independent, de natură administrativă, asupra tuturor conturilor Comunității. Raportul definitiv al Curții și rezultatele controalelor se publică în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene înainte de 30 decembrie al anului n+1.

Rapoartele Curții de Conturi Europene reprezintă atât o bogată sursă de informații asupra gestiunii financiare a Uniunii Europene, cât și un mijloc de presiune asupra instituțiilor și altor organisme în vederea asigurării unei bune gestiuni a fondurilor.

CAPITOLUL III

ETAPELE INTEGRĂRII EUROPENE ȘI IMPACTUL LOR BUGETAR

Acest capitol face o prezentare succintă a influenței statelor membre asupra Uniunii Europene și a poziției lor de contribuitori neți sau beneficiari neți în raport cu bugetul Uniunii Europene. O atenție aparte s-a acordat modului de calcul arbitrar al soldurilor bugetare nete naționale, pentru fiecare stat membru calculându-se soldul bugetar net din momentul aderării și până în prezent.

Soldul bugetar net național reprezintă diferența dintre cheltuielile făcute de Uniunea Europeană în favoarea aceluși stat și contribuțiile vărsate de statul membru la bugetul UE, în general el raportându-se la PIB-ul statului considerat.

În funcție de soldul net raportat la PIB-ul statului membru considerat, pot fi distinse patru grupe de state membre¹:

- **Marii contribuitori neți la bugetul comunitar** sunt Olanda, Danemarca, Suedia, Germania, Belgia și Marea Britanie, care au un sold net negativ care depășește 0,15% din PIB-ul lor.

- **Contribuitori neți de „gradul doi”** sunt Italia, Franța, Austria, Luxemburg, Finlanda și Cipru. Relativ bogate, aceste state sunt importanți beneficiari ai politicii agricole comune și ai fondurilor structurale, ceea ce limitează relativ efortul lor contributiv.

- **Vechii beneficiari neți** sunt beneficiarii fondului de coeziune sau ai fondurilor structurale, precum și acele țări favorizate prin politica agricolă comună: Irlanda, Spania, Portugalia și Grecia. Aceste țări au înregistrat solduri nete pozitive mai mari de 0,14% din PIB-ul lor.

- **Noii beneficiari neți** sunt țările din Europa Centrală și de Est nou intrate în Uniunea Europeană care beneficiază în special de fondurile structurale și de coeziune, din necesitatea de a crește nivelul de trai: Lituania, Letonia, Estonia, Bulgaria, Ungaria, Polonia, Slovacia, România, Malta, Cehia, Slovenia.

Mai mult decât arbitrariul și diversele convenții contabile posibile care servesc evaluării soldurilor bugetare nete naționale, sunt discutabile fundamentele analitice ale acestor solduri. În realitate, cea mai mare parte a procesului de integrare europeană și a politicilor comune finanțate prin bugetul general comunitar sunt numite de economiști „ameliorări paretiene”, deoarece generează câștiguri mutuale. Acest proces de integrare europeană este un „joc cu sumă pozitivă”, câteva din câștigurile învingătorilor în acest joc sunt întotdeauna superioare pierderilor eventualilor învinși.

Integrarea europeană timpurie a fost adesea descrisă ca o afacere între fermierii francezi și industrialiștii germani. Mult timp, **Germania** a fost motorul economic al Europei, după cel de-al doilea război mondial această țară situându-se mult mai bine din punct de vedere al industriei decât restul țărilor europene. În cazul Uniunii Economice și Monetare, Germania a jucat rolul de lider în stabilirea scopurilor, structurii și puterilor Băncii Centrale Europene. Germania a insistat cu succes, ca în schimbul renunțării la marca germană, candidații la Uniunea Economică și Monetară să adopte „cultura de stabilitate” a Germaniei, adică inflație redusă, rate mici de dobândă, deficite bugetare guvernamentale scăzute, și o datorie publică de maxim 60% din PIB².

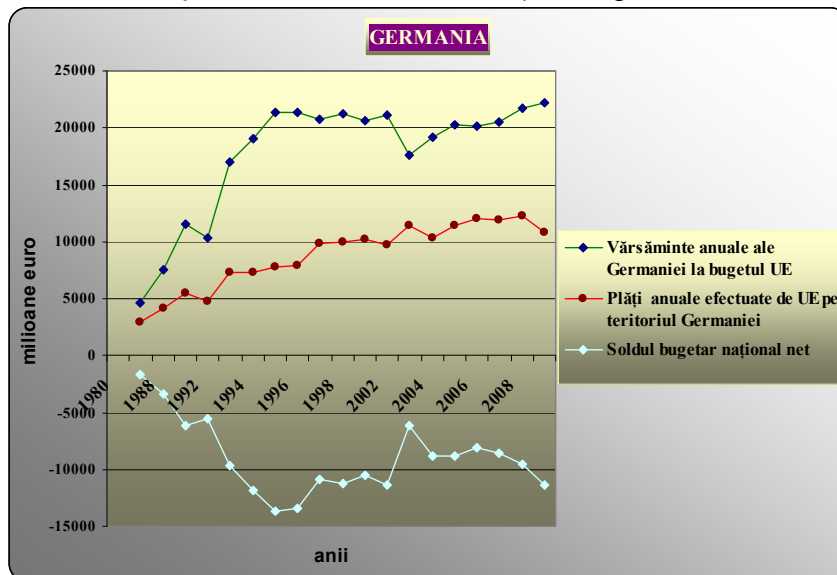
Germania a fost și este unul dintre **marii contribuitori neți** la bugetul general comunitar contribuția sa având un rol substanțial în susținerea financiară a noilor state membre. În perioada

¹ Popa Diana Claudia, *The arbitrary calculation mode of the net national budgetary balance*, Analele Universității Ovidius Constanța, Seria Științe Economice, 2007, ISSN 1582-9383, Ovidius University Press Constanța, volumul II, secțiunea 5, pag. 604

² Eleanor E. Zeff & Ellen B. Pirro, *The European Union and the member states*, Lynne Rienner Publishers, 2002, Londra pag.96-97

anilor 1995-2008, Germania a înregistrat un sold net mediu negativ de 8,74 miliarde ECU/an în perioada anilor 1980-1997, respectiv de 9,23 miliarde euro/an în perioada anilor 1998-2008, după cum se poate remarca și în graficul nr.1.

Grafic nr. 1 Evoluția contribuțiilor Germaniei la bugetul UE, a plăților efectuate de UE pe teritoriul Germaniei și a soldului net al acestei țări în perioada 1980-2008

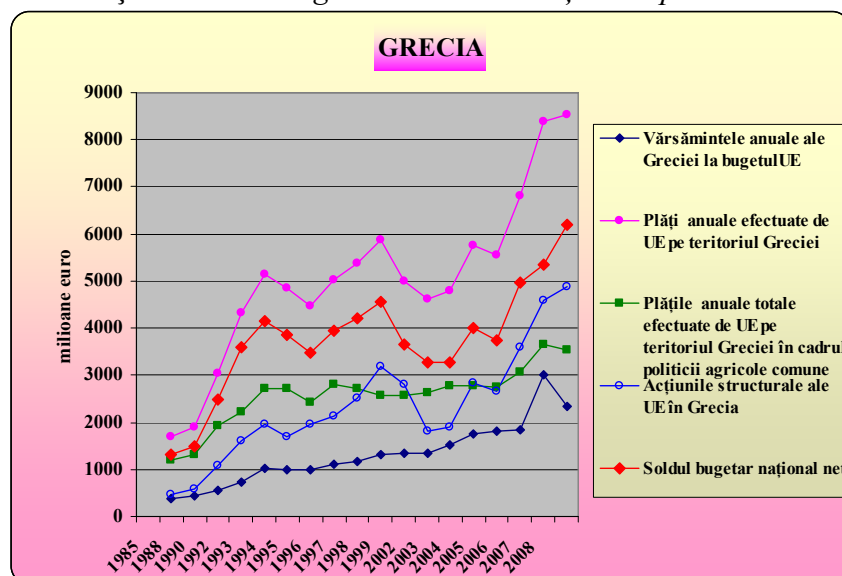

Sursa: date prelucrate de autoare după rapoartele anuale ale Curții de Conturi Europene

Calitatea de membru al Uniunii Europene a avut un impact impresionant în mare parte pozitiv asupra Greciei.

După cum se poate observa și în graficul nr. 2, Grecia a fost și este și în prezent unul din **marii beneficiari neți** la bugetul general comunitar înregistrând un sold net pozitiv, în medie, de 3,16 miliarde ECU/an în perioada anilor 1985-1997, respectiv de 4,34 miliarde euro/an în perioada anilor 1998-2008 datorită cheltuielilor agricole și cheltuielilor structurale considerabile, într-un trend crescător, efectuate de U.E. pe teritoriul Greciei, o țară al cărei PIB/locuitor se situează și astăzi sub media Uniunii Europene.

Grafic nr. 2 Evoluția contribuțiilor Greciei la bugetul UE, a plăților efectuate de UE pe teritoriul Greciei și a soldului bugetar net al acestei țări în perioada 1985-2008

Sursa: date prelucrate de autoare după rapoartele anuale ale Curții de Conturi Europene

Criza economică actuală a avut un impact devastator asupra economiei grecești, generând, printre altele, creșterea ratei șomajului, o datorii publică uriașă, creșterea masivă a deficitului bugetar de la 5% în anul 2008 la 12,7% în anul 2009.

Miniștrii de finanțe din Zona Euro și Fondul Monetar Internațional au aprobat la începutul lunii mai 2010, un pachet de împrumuturi financiare în regim de urgență pentru Grecia în valoare de 110 miliarde euro, pe următorii 3 ani, iar în schimb guvernul grecesc și-a asumat măsuri de austeritate în valoare de 30 de miliarde de euro. Așadar, în circumstanțele actuale, putem să spunem că experiența Greciei în Uniunea Europeană și în Zona Euro nu este una de invidiat.

În ceea ce privește ultimul val de lărgire, cu cele zece state din Europa Centrală și de Est, a împovărat bugetul general comunitar cu 40 de miliarde de euro în perioada 2004-2006, din care se scad 12 miliarde de euro, care corespund propriilor lor contribuții. Partea consacrată agriculturii reprezintă 24% din total (9,8 miliarde de euro, din care jumătate pentru dezvoltarea rurală), în timp ce acțiunile structurale (infrastructură și dezvoltare regională) reprezintă 53% din cheltuieli (21,8 miliarde de euro).

Niciodată Uniunea Europeană nu a mai integrat așa de multe țări dintr-o dată, și mai mult de atât țări cu un nivel de dezvoltare mult mai redus decât al statelor deja membre (mai puțin de jumătate din media comunității), provocând niște disparități regionale fără precedent.

Soluția pentru recuperarea decalajelor economice constă în o utilizare judicioasă a fondurilor structurale pentru a genera o puternică creștere economică care să permită absorbția progresivă a șomajului și a forței de muncă în surplus, din sectorul agricol și din mediul rural, încercând în a reproduce efectele politicilor de coeziune economică și socială puse în aplicare din 1988 în Irlanda și în țările din sudul Europei³.

În ciuda faptului că nu au beneficiat de integralitatea politicilor comunitare în perioada anilor 2004-2007, noile state membre ale U.E. au fost beneficiari neți la bugetul general comunitar, cu excepția Ciprului, care în anii 2007 și 2008 a înregistrat un sold net negativ de 50,5 milioane euro, respectiv 39,5 milioane euro. Primele rezultate ale investițiilor realizate în sectorul infrastructurilor și a agriculturii înregistrate în primii patru ani după aderare dovedesc că aceste ajutoare comunitare servesc drept levier modernizării economiilor lor.

Atât **România** cât și Bulgaria în primii doi ani de integrare au fost beneficiari neți la bugetul general comunitar. România a înregistrat un sold net pozitiv egal cu 511,2 milioane euro în 2007, respectiv 1,44 miliarde euro în 2008. În același timp, Bulgaria a înregistrat un sold net pozitiv de 289,2 milioane euro în 2007, respectiv 598,6 milioane euro în 2008. Cu toate acestea, o aliniere a structurilor economice din Bulgaria și România, după modelul statelor din UE-15 pare puțin probabilă într-un viitor apropiat.

Așadar, toate statele membre sunt afectate de procesul de integrare europeană. Toate investesc mult în integrare, pentru a se înarma în scopul apărării propriilor interese la nivel comunitar. Însă, modul în care statele membre implementează și formulează politica comunitară este determinat încă, în mare măsură, de parametrii naționali, decât comunitari.

³ Adelina Băleanu *Impactul fondurilor structurale-aspecte calitative*, Colecția de studii IER septembrie 2007, pag.35

CAPITOLUL IV

STRUCTURA VENITURILOR ȘI ORIENTAREA CHELTUIELILOR UNIUNII EUROPENE

Veniturile efective ale Uniunii Europene sunt formate din resursele proprii care asigură aproape 99% din finanțarea bugetului Uniunii Europene, și din alte categorii de venituri, precum diverse impozite, venituri provenite din operația de administrare a instituțiilor, resurse rezultate din amenzi aplicate în cadrul politicii concurenței, veniturile încasate din anumite prestări de servicii asigurate de Uniunea Europeană, dobânzi din întârzierea la plată și comisioane și orice surplus din anii anteriori.

Resursele statutare ale sistemului de resurse proprii sunt stabilite prin cele șase Decizii ale Consiliului Uniunii Europene, adoptate în unanimitate și ratificate de toate statele membre. Suma totală de resurse proprii necesară finanțării bugetului Uniunii Europene este determinată de diferența dintre cheltuielile totale și alte venituri și nu poate depăși 1,24% din VNB- ul Uniunii Europene.

În prezent, structura resurselor proprii ale bugetului Uniunii Europene este următoarea⁴:

1. **prelevări agricole** și taxele suplimentare prevăzute în cadrul organizării comune a piețelor în sectorul zahărului și glucozei, care sunt percepute asupra importului diferitelor produse agroalimentare din țările terțe cu scopul de a ridica prețul la nivelul celui comunitar precum și asupra produselor cu supraofertă;
2. **taxe vamale**, care provin din aplicarea tarifului vamal comun asupra valorii în vamă a mărfurilor importate din statele terțe; sunt colectate de autoritățile vamale ale fiecărui stat membru, se varsă la bugetul Uniunii Europene minus o deducere de 25% reprezentând onorarii de încasare;

Primele două categorii sunt cunoscute sub numele de „resurse proprii tradiționale”.

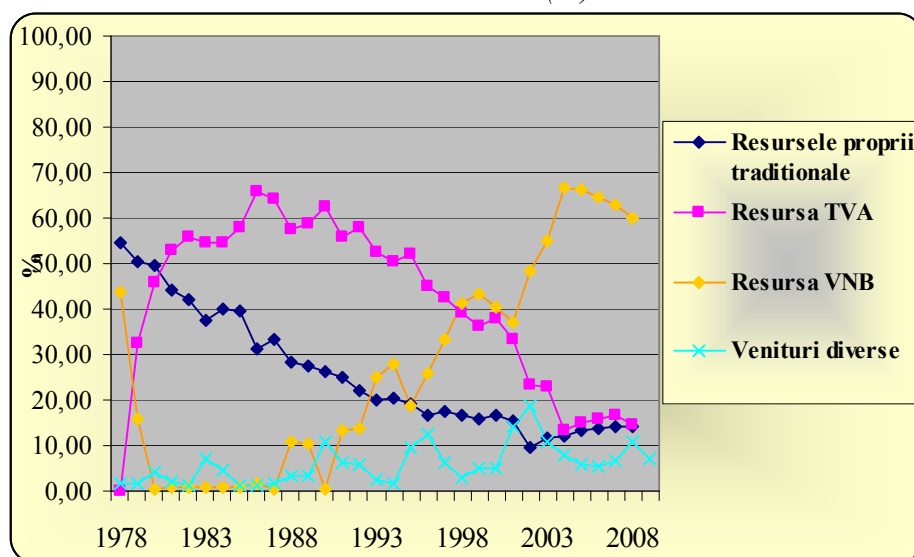
3. **resursa TVA**, care este constituită din plata de către statele membre a unei sume egale cu baza impozabilă pentru TVA armonizată la nivel comunitar, înmulțită cu „cota uniformă”. Cota uniformă este egală cu „cota maximă” minus un factor de corecție ce reprezintă plățile reduse făcute de Marea Britanie.
4. **resursa complementară în funcție de VNB**, creată în 1988, care rezultă din aplicarea unei cote de apel uniforme asupra VNB-ului fiecărui stat membru, fixată în fiecare an, în cadrul procedurii bugetare, în funcție de nivelul celorlalte venituri bugetare. Această cotă este fixată în așa măsură încât să se finanțeze prin această nouă resursă diferența dintre cheltuielile anuale și celelalte resurse proprii și resurse diverse.
5. **rabatul britanic**, o resursă atipică creată în 1985, ce reprezintă aproximativ 5% din bugetul comunitar. Dezechilibrul bugetar suportat de Marea Britanie, datorat caracteristicilor economiei acestei țări, se calculează ca diferență între cota procentuală a Marii Britanii în totalul cheltuielilor UE și cota procentuală a acestei țări în totalul încasărilor UE din resurse proprii bazate pe TVA și VNB. Rabatul britanic constă de fapt în rambursarea a 66% din acest dezechilibru bugetar către Marea Britanie, costul corecției fiind suportat de către celelalte 26 de state membre, în funcție de prora VNB-ului lor în VNB-ul comunitar.

Din graficul nr.3 se observă că, de-a lungul timpului, resursa VNB a devenit resursa principală a bugetului Uniunii Europene, reprezentând 60,05% din veniturile bugetului Uniunii Europene în anul 2008, față de 11,02% cât era în anul 1988. În schimb, de la introducerea resursei VNB, resursele provenind din TVA au înregistrat o descreștere continuă ca și procent din veniturile totale, reprezentând 14,78% în anul 2008, față de 57,53 % cât erau în 1988. De

⁴ Popa Diana Claudia, Sorina Coroiu, *The future of the European Union's proper resources*, lucrare publicată în Analele Universității din Oradea, fascicula Științe Economice, vol.II, TOM XVII 2008, pag. 477

asemenea, cota aferentă resurselor proprii tradiționale a scăzut continuu de la 68,65% cât era în anul 1977 la numai 14,21% din venituri în anul 2008.

Grafic nr. 3 Evoluția veniturilor efective ale UE, pe categorii, în perioada anilor 1978-2008 (%)

Sursa: date prelucrate de autoare după Rapoartele Anuale ale Curții de Conturi Europene

Mecanismul de corecție în favoarea Marii Britanii a redus considerabil simplitatea și transparența sistemului de resurse proprii al Uniunii Europene. Această logică, alături de accentul pus din ce în ce mai mult pe o abordare strict „contabilă” care urmărește în special maximizarea câștigurilor a condus la tensiuni între statele membre și a animat dezbaterile publice în ceea ce privește cheltuielile UE și beneficiile statutului de stat membru.

Contribuția României la bugetul Uniunii Europene a fost 56,56 euro pe cap de locuitor în anul 2008, fiind penultima ca mărime din toate statele membre (numai bulgarii au contribuit mai puțin, respectiv cu 47,6 euro pe cap de locuitor). La polul opus se află cetățenii statelor bogate, dar cu o populație mică, care au contribuit cel mai mult la bugetul UE: luxemburghezii cu 536 euro pe cap de locuitor, belgienii cu 434 euro, olandezii cu 407 euro și suedezii cu 352 euro.

Sistemul resurselor proprii încearcă să asigure contribuții echitabile din partea statelor membre, care să reflecte puterea economică, prosperitatea și deci capacitatea lor contributivă. Totuși, el nu este un sistem perfect. Dovadă stau numeroasele ajustări care sunt necesare pentru a păstra un echilibru între capacitatea de plată și contribuția efectivă.

O atenție aparte a fost acordată oportunității finanțării Uniunii Europene printr-un **impozit comunitar**.

Finanțarea Uniunii Europene printr-un impozit comunitar pus în sarcina contribuabililor și nu a trezoreriilor publice ale statelor membre este o chestiune mai veche, dar controversele în acest domeniu continuă și astăzi.

Obiectivul nu este de a crea o nouă resursă care să se adauge celor precedente ci de a înlocui un sistem contributiv care se bazează pe statele membre printr-un altul care s-ar baza în mod direct pe contribuabili. Aceasta nu exclude însă păstrarea resurselor proprii tradiționale constituite din taxele vamale și prelevările agricole.

Două soluții s-au conturat în acest sens⁵:

- **crearea unui impozit nou cu o asietă comună**: numeroase inconveniente politice însoțesc această soluție, iar un nou impozit ar fi fără îndoială unul nepopular;

⁵ Constantin Tulai & Diana Claudia Popa - Oportunitatea finanțării Uniunii Europene printr-un impozit unic comunitar, revista Curierul Fiscal nr.8/2007, pag. 33, Editura Beck.

- **fondarea pe un impozit existent:** acesta ar trebui să existe în toate statele membre iar baza sa de calcul ar trebui să fie armonizată la nivelul Uniunii.

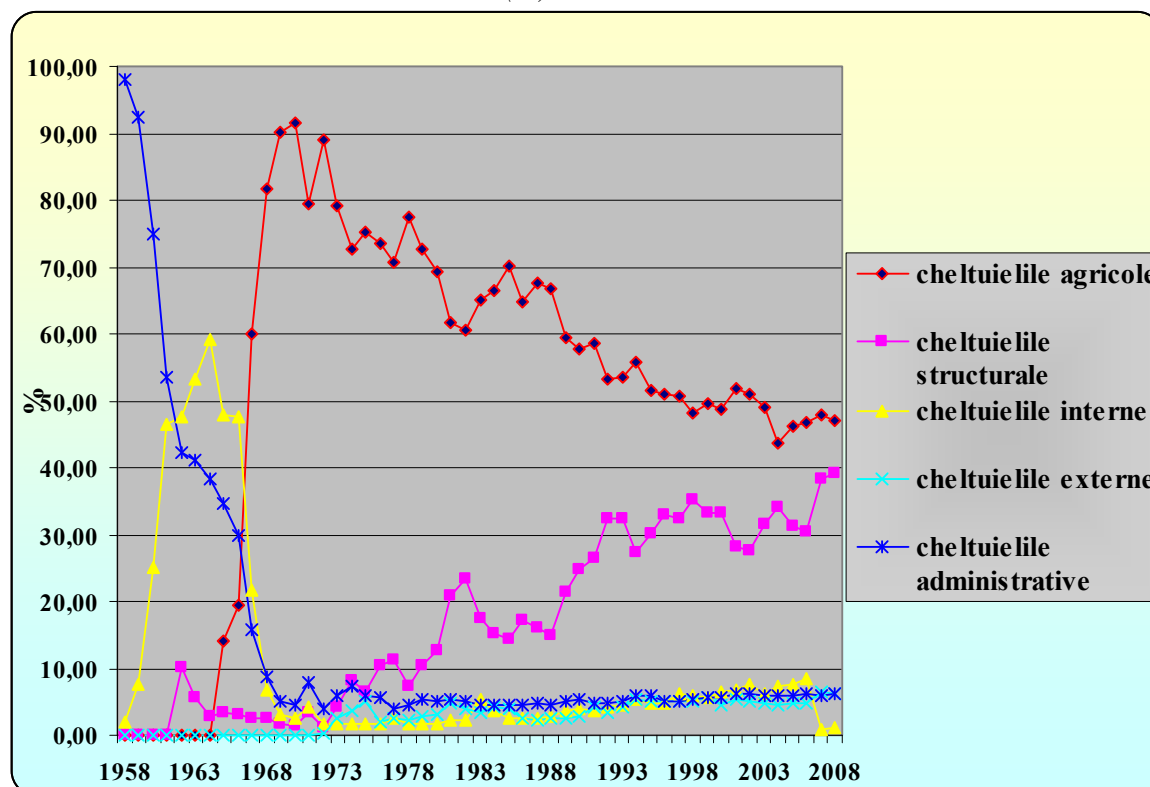
Obstacolele instituționale (în special regula de unanimitate a statelor membre reluată de către Tratatul de la Lisabona), tehnice și politice (frica de federalism și de o derivă bugetară) rămân totuși numeroase astfel încât introducerea unei asemenea resurse apare puțin realistă pe termen mediu.

Sistemul actual este confuz, dar acceptabil, deoarece statele rămân stăpâne pe competențe. Probabil că impozitul comunitar nu va deveni o necesitate acceptabilă decât în ziua în care vor fi transferate unele din competențele statelor (precum apărarea) către o autoritate unică a Uniunii.

Bugetul anual al Uniunii Europene este astfel construit încât să cuprindă repartizarea creditelor pe categoriile de cheltuieli aprobate, cu respectarea plafoanelor prestabilite de perspectivele financiare, care indică amploarea maximă și structura cheltuielilor anticipate ale Uniunii Europene.

Principalele categorii de cheltuieli efectuate din bugetul Uniunii Europene sunt: cheltuielile de garanție agricolă și dezvoltare rurală, cheltuielile structurale, cheltuielile interne, cheltuielile administrative, cheltuielile destinate finanțării acțiunilor externe⁶.

Grafic nr. 4 Evoluția cheltuielilor efectuate de UE, pe categorii în perioada anilor 1958-2008 (%)

Sursa: date prelucrate de autoare după Rapoartele Anuale ale Curții de Conturi Europene

Cheltuielile de garanție agricolă și dezvoltare rurală ocupă primul loc încă din 1962 în cadrul bugetului general al Uniunii Europene, fiind destinate a completa ajutoarele acordate de statele membre producătorilor agricoli din spațiul comunitar cărora Uniunea s-a angajat să le

⁶ Sabău-Popa Claudia Diana, Cociuba Mihai, Coroiu Sorina Ioana *European Union's incomes structure and expenses orientation. Retrospective and prospective study*, volumul celei de a X-a conferințe internaționale *Finanțele și stabilitatea economică în contextul crizei financiare* din 11-12 decembrie 2009, București, supliment ECTAP, pag. 122

asigure un anumit nivel al prețurilor pentru produsele pe care le oferă pieței. Evoluția proporției cheltuielilor de garanție agricolă în totalul cheltuielilor bugetului Uniunii Europene este spectaculoasă: de la 13,98% în 1965, au crescut la 91,54% în 1970, în 1990 au scăzut la 57,76%, în 2000 au scăzut în continuare iar în 2008 au ajuns la 47,03%.

Cheltuielile structurale se situează pe locul doi în cadrul bugetului Uniunii Europene, ponderea lor în totalul cheltuielilor bugetare evoluând astfel: de la 3,51% în 1965 au crescut la 24,7% în 1990, ajungând la 33,11% în anul 2000 și sporind în continuare la 39,14% în anul 2008. În ultimul deceniu al secolului trecut, acțiunile structurale s-au îndreptat, cu precădere, către Grecia, Irlanda, Spania, Portugalia.

Cheltuielile interne vizează în principal susținerea unor programe destinate tinerilor, asigurării energiei la nivelul spațiului comunitar, armonizării piețelor interioare, cercetării și dezvoltării tehnologice. Din analiza multianuală a bugetului Uniunii Europene rezultă faptul că aceste cheltuieli au înregistrat o creștere ușoară de la 2,6% în anul 1977, la 5,98% în 1995, ajungând la 8,46% în 2006.

Cheltuielile destinate acțiunilor externe privesc finanțarea activităților pe care Uniunea Europeană le inițiază și le desfășoară în scopul dezvoltării colaborării cu țările terțe, atât cele din centrul și estul Europei, cât și state din Asia, America Latină și Africa. Aceste cheltuieli cresc, de regulă, numai din motive politice. Evoluția ponderii acestor cheltuieli în totalul bugetului general comunitar este următoarea: de la 2,51% în 1977 au crescut la 5,15% în 1995 și de atunci se mențin relativ constante.

Cheltuielile administrative sunt absorbite în majoritatea lor de către Comisia Europeană. În perioada anilor 1968-2000, efectivul de funcționari încadrați în organismele comunitare s-a triplat, ajungând de la 9000 la circa 30000 de persoane. Aceste cheltuieli se situează în ultimii 15 ani în jurul cifrei de 6% din totalul cheltuielilor Uniunii Europene.

România este al zecelea stat în ordinea mărimii alocărilor de fonduri din bugetul comunitar, beneficiind în anul 2008 de 2.660,7 milioane euro, ce reprezintă 2,65% din cheltuielile totale ale Uniunii Europene.

Bugetul Uniunii Europene se află, în prezent, într-o etapă de **restructurare fundamentală**, dictată de schimbarea priorităților de politică economică, chemate să răspundă evoluției unor factori endogeni, de tipul extinderii sau al intensificării integrării, sau a unor factori exogeni de tipul creșterii dependenței de energie, migrației internaționale a forței de muncă sau a schimbărilor climatice.

Deși sistemul actual de finanțare a reușit să furnizeze suficiente resurse pentru finanțarea bugetului comunitar, dezbaterile continuă totuși în legătură cu posibilitatea de a-l îmbunătăți

În opinia proprie este absolut necesar să se reducă ponderea contribuțiilor bazate pe VNB în totalul resurselor comunitare. De asemenea, este primordial să se elimine dreptul de veto al statelor membre, care amenință să recurgă la el pentru a da deciziilor comunitare o orientare mai conformă intereselor lor naționale. Aceste schimbări profunde vor necesita foarte probabil amendarea tratatelor.

Dilema fundamentală a viitorului buget al Uniunii nu s-a schimbat deloc. Întrebarea cheie este dacă este posibil să crezi și să finanțezi o Uniune Europeană competitivă dintr-un procent al VNB-ului statelor membre în secolul XXI.

Dualitatea după care este caracterizat aspectul financiar al integrării europene în aceste zile se poate menține cu greu pe un termen lung, în primul rând, pentru că Uniunea Monetară operează cu participarea a 16 state membre, în timp ce membrii Zonei Euro rămân suverani pe politicile lor fiscale. Susținerea unei monede unice necesită coordonarea politicilor fiscale. Cea mai mare provocare pentru bugetul general comunitar ar fi situația în care nu are loc nici o convergență reală între țările care iau parte la Uniunea Monetară⁷. Putem spune, deci, că viitorul

⁷ Sabău-Popa Claudia Diana, Coroiu Sorina Ioana, *Debates on the future budget of the European Union*, lucrare publicată în *Analele Universității Tibiscus*, Seria Științe Economice, volumul XV/2009, pag. 160

Uniunii Monetare este acela al unei “bombe cu ceas” care ar putea genera o reconsiderare substanțială a bugetului comunitar.

CAPITOLUL V

GESTIUNEA FONDURILOR COMUNITARE ȘI A INSTRUMENTELOR DE FINANȚARE EXTRABUGETARĂ ALE UNIUNII EUROPENE

Cheltuielile bugetului Uniunii Europene sunt legate de politicile comune ale Uniunii Europene, cea mai mare parte a acestuia fiind alocată politicii agricole comune (47,03% în anul 2008) și politicii de dezvoltare regională (39,14%). Politicile comune ale Uniunii Europene sunt elaborate și adoptate de către instituțiile comunitare cu aplicabilitate pe întreg teritoriul Uniunii.

Fondurile comunitare, prezentate succint în acest capitol, sunt, de fapt instrumentele de finanțare a politicilor comune ale Uniunii Europene și formează cea mai mare parte a cheltuielilor bugetului Uniunii Europene.

Uniunea Europeană acordă ajutor financiar nerambursabil țărilor candidate prin instrumentele de preaderare, care au rolul atât de reduce decalajele de dezvoltare față de statele membre cât și de a asigura familiarizarea cu mecanismele specifice de accesare și utilizare a fondurilor structurale.

Începând din ianuarie 2007, **Instrumentul pentru Asistență de Preaderare (IPA)** înlocuiește programele și instrumentele financiare comunitare destinate țărilor candidate sau țărilor potențial candidate la aderare, și anume programele PHARE ISPA, SAPARD, instrumentul financiar pentru Balcanii de Vest CARDS și instrumentul financiar pentru Turcia. Proiectele și programele inițiate înainte de 2007, au fost finalizate treptat până în 2010. Pentru cadrul financiar actual, finanțarea disponibilă prin IPA se ridică la 11,5 miliarde de euro.

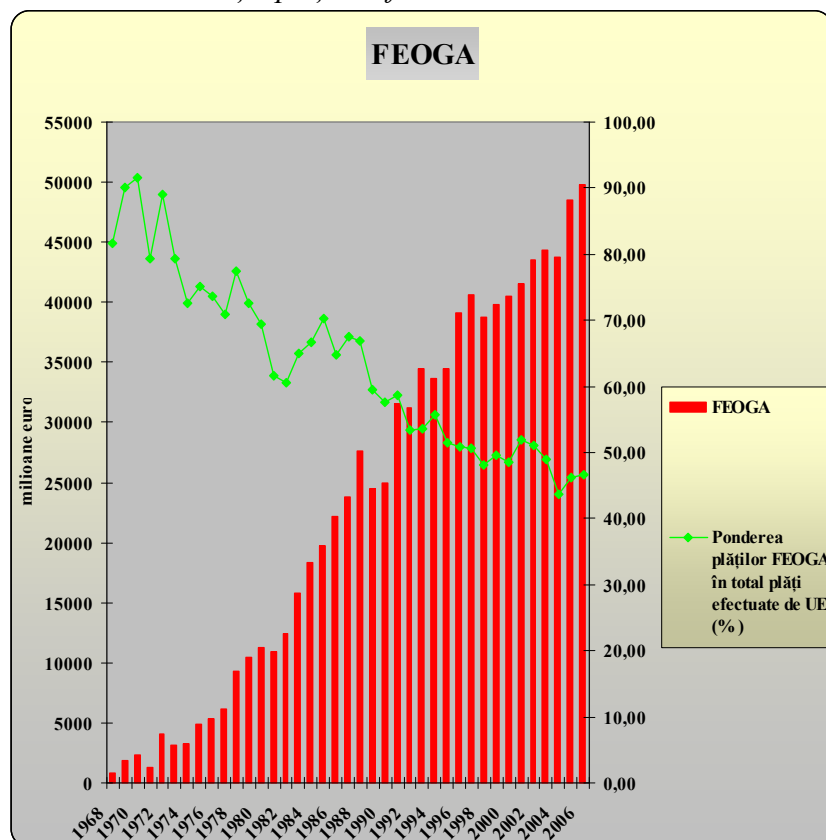
În țara noastră, Ministerul Finanțelor Publice a îndeplinit rolul de coordonator național al asistenței financiare nerambursabile acordată **României** de Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia. Volumul total al asistenței financiare acordată României pentru perioada anilor 2000-2006 a fost substanțial ridicându-se la 632 milioane euro/an: 242 milioane euro prin programul PHARE, 151 milioane euro prin programul SAPARD și 239 milioane euro prin programul ISPA.

Politica Agricolă Comună (PAC) este printre primele și cele mai importante politici comune adoptate de Uniunea Europeană. În cei peste 50 de ani de viață, PAC a trecut printr-un proces continuu de adaptare, suferind reforme importante.

Măsurile de politică agricolă comună au fost finanțate până la finele anului 2006 prin intermediul **Fondului European de Orientare și Garantare Agricolă (FEOGA)** cu cele două secțiuni: secțiunea Garantare și secțiunea Orientare. Selectarea proiectelor propuse de beneficiarii finali se realiza la nivel descentralizat de către autoritățile naționale/regionale competente din fiecare stat membru. Un aspect important de subliniat este, că spre deosebire de măsurile de piață, măsurile de dezvoltare rurală necesitau cofinanțarea statelor membre.

Din graficul nr. 5 remarcăm că plățile aferente FEOGA au evoluat în sensul creșterii constante și continue în volum în toată perioada anilor 1962-2006. Dacă în anul 1970 plățile aferente FEOGA se ridicau la 2.366,8 milioane unități de cont, reprezentând 91,54% din cheltuielile Uniunii Europene, în anul 2006 aceste plăți totalizau 49.798,8 milioane euro, reprezentând 46,73% din totalul cheltuielilor Uniunii Europene.

Grafic nr. 5 Evoluția plăților efectuate cu titlu de FEOGA

Sursa: date prelucrate de autoare după rapoartele anuale ale Curții de Conturi Europene

Din 2007, două fonduri noi instituite prin Regulamentul Consiliului nr. 1290 din 21 iunie 2005: Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)(80% din creditele destinate PAC) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltarea Rurală (FEADR) (20%) finanțează Politică Agricolă Comună. Chiar dacă Comisia Europeană este responsabilă de gestionarea celor două fonduri, nu ea efectuează plăți directe către beneficiari, ci statele membre.

Reforma actuală a politicii agricole comune vizează atât "simplificarea tehnică", care presupune revizuirea cadrului juridic, a procedurilor administrative și a mecanismelor de gestionare în vederea raționalizării și optimizării relației cost beneficiu cât și "simplificarea politicii agricole comune", care vizează reducerea complexității acestei politici prin îmbunătățirea sprijinului acordat agriculturii și dezvoltarea instrumentelor pentru politica de dezvoltare rurală.

Independent de coerența și calitatea diferitelor reglementări, procesul de restructurare ar dura inevitabil o anumită perioadă și este foarte puțin probabil ca noile state membre să fie competitive de acum și până în 2013.

La nivel comunitar, există o întreagă dezbateră privind reforma politicii agricole comune, conturându-se trei tabere: cea a contribuitorilor, cea a beneficiarilor și cea a conservatorilor. Germania, primul contribuitor net la bugetul Uniunii Europene dorește o reducere a cheltuielilor agricole și o reformă profundă a politicii agricole comune, Suedia, Danemarca, Olanda, Marea Britanie întărind de asemenea această reorientare bugetară. Franța, Austria, Belgia, Luxemburg Spania, Irlanda, Italia, Portugalia sunt statele membre beneficiare ale acestei politici care apără menținerea volumului cheltuielilor agricole⁸. Statele membre conservatoare sunt adeptele "status-quo"-ului și își fundamentează poziția pe principiul necesității organizării producției

⁸ Popa Diana Claudia, *The future of the Common Agricultural Policy*, lucrare publicată în Analele Universitatii Constantin Brâncuși din Tg-Jiu Nr.1/2008, ISSN 1842-4856, Editura Academica Brâncuși.

agricole și alimentare pentru a face față creșterii și volatilității prețurilor și efectelor crizelor economice.

În opinia proprie, instrumentul de susținere a agriculturii europene pentru viitoarea perspectivă financiară ar trebui să fie construit în așa fel încât să satisfacă la fel de bine obiectivele pe termen scurt de venit minimal ca și cele pe termen lung de modernizare a sectorului rural în țările din Europa centrală și de est intrate în UE la 1 mai 2004, precum și în România și Bulgaria.

România, fiind al șaptelea stat ca mărime (cu o populație de 21,5 milioane locuitori în 2009) și ca suprafață agricolă (14,7 milioane ha în 2009 și 61,7% din teritoriul României) între statele membre ale Uniunii Europene, a devenit un jucător important în cadrul negocierilor privind reforma politicii agricole comune, fiind printre statele membre cele mai interesate de menținerea cheltuielilor agricole la actualul nivel.

Agricultura țării noastre se caracterizează printr-un număr exagerat de mare de ferme de dimensiuni mici și foarte mici, fiecare dintre ele cu mai multe parcele aceasta fiind și principala problemă a agriculturii românești.

Plățile directe din bugetul Uniunii Europene către agricultorii țării noastre au început să se facă abia spre sfârșitul anului 2007, cu o anumită întârziere legată de rezolvarea unor probleme ale Sistemului Integrat de Administrare și Control.

În anul 2007, România a încasat din bugetul Uniunii Europene destinat politicii agricole comune 24,2 milioane euro, iar în anul 2008 1.060,5 milioane euro. În sume absolute, România a fost în anul 2008 al doisprezecelea beneficiar al sumelor din bugetul comunitar destinate agriculturii în anul 2008, Franța fiind principalul beneficiar.

Dacă pentru țările care au aderat la Uniune în 2004, primii șase ani de aplicare a politicii agricole comune au fost considerați în general un succes major, pentru România acest lucru nu este deloc evident. La trei ani de la aderare situația sectorului agroalimentar nu s-a îmbunătățit substanțial, deși anumite semne slabe ale unei apropieri de modelul european de agricultură sunt vizibile. Din aceste considerente România trebuie să fie un participant activ în dezbaterile privind reforma politicii agricole comune și să caute aliați pentru propuneri care servesc cel mai bine structura și specificul agriculturii românești.

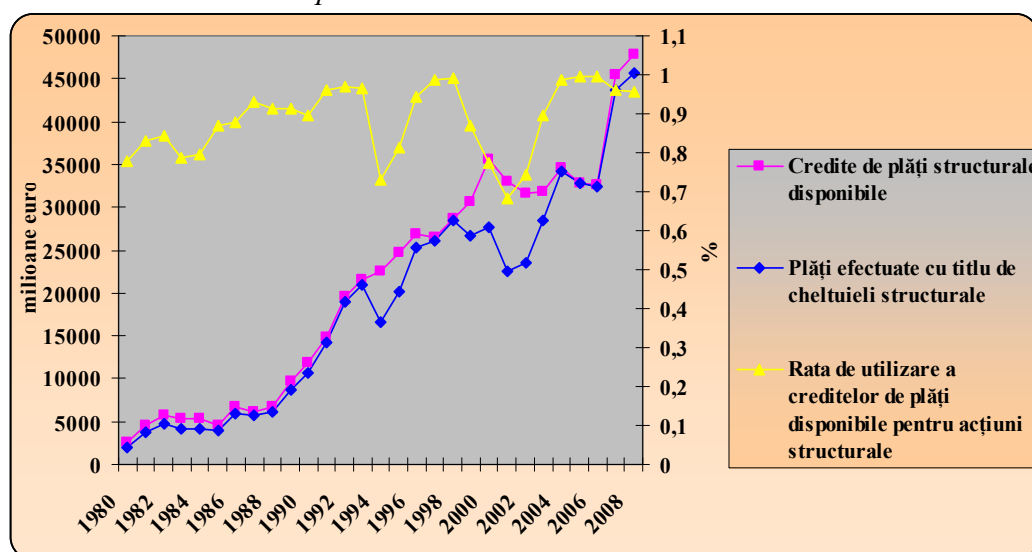
Politica de dezvoltare regională se referă la dezvoltarea regiunilor din cadrul Uniunii Europene și se bazează pe solidaritatea financiară, permițând transferul a mai mult de 35% din bugetul Uniunii Europene, alimentat în mare parte de către statele membre cele mai bogate spre regiunile defavorizate.

În perioada 2007-2013, cheltuielile pentru dezvoltarea regională vor reprezenta 47% din bugetul Uniunii Europene, adică aproximativ 385 de miliarde de euro. Atenția se concentrează pe statele membre din Europa Centrală și de Est; astfel cele 12 țări care au aderat în 2004 și 2007 vor primi 51% din bugetul total alocat politicii de dezvoltare regională pentru perioada 2007-2013, deși acestea reprezintă mai puțin de un sfert din populația totală a UE.

Politica de dezvoltare regională este finanțată prin intermediul fondurilor structurale: **Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul Social European și a Fondului de Coeziune**. Regiunile mai puțin dezvoltate sau afectate de calamități naturale pot recurge și la alte finanțări, de pildă prin intermediul Băncii Europene de Investiții sau al fondurilor destinate special refacerii zonelor afectate de dezastre naturale, de pildă, **fondul de solidaritate al Uniunii Europene**.

În graficul nr. 6 este prezentată evoluția plăților efectuate de Uniunea Europeană cu titlu de cheltuieli structurale comparativ cu creditele de plăți disponibile pentru acțiuni structurale. Dacă până în anul 1990 gradul de absorbție a fondurilor structurale s-a situat în medie sub 90%, din 1991 depășește acest prag. În 1994 acest grad s-a situat la nivelul de 73%, în 2000 la 77%, în 2001 la 68% iar în 2002 la 74%.

Grafic nr. 6 Evoluția cheltuielilor aferente politicii de dezvoltare regională în perioada anilor 1980-2008

Sursa: date prelucrate de autoare după rapoartele Curții de Conturi Europene

Concluzia e că, până în prezent, politica de dezvoltare regională a Uniunii Europene a avut ca efect dezvoltarea efectivă, economică și socială a regiunilor întârziate. Cele mai spectaculoase exemple în acest sens sunt Irlanda și Grecia care au cunoscut o importantă creștere a nivelului de trai după aderarea la UE.

Totuși, trebuie subliniat faptul că disparitățile regionale în cadrul Uniunii Europene încă persistă, devenind și mai accentuate odată cu aderarea la Uniune din 2004 și 2007 a unor state care în marea lor majoritate se află la un nivel de dezvoltare inferior mediei europene. Decalajele dintre regiuni pot avea diverse cauze, cum ar fi amplasarea geografică, schimbările socio-economice și/sau fostele sisteme economice centralizate. Aceste decalaje de dezvoltare creează unele tensiuni între state care beneficiau anterior de fonduri structurale și noile state membre, deoarece finanțările, conform reglementărilor, trebuie să se îndrepte în special către acestea din urmă.

Plecând de la un PIB/locuitor de 41,6% din media Uniunii Europene în 2006, **România** și-a propus să folosească asistența structurală pentru a crește PIB-ul cu până la 15 % în total pentru intervalul 2007-2013 și pentru a crea aproximativ 200000 de locuri de muncă.

Asistența structurală totală alocată de Uniunea Europeană României este de 19,67 miliarde euro, din care 12,67 miliarde Euro reprezintă Fonduri Structurale în cadrul obiectivului Convergență, 6,55 miliarde Euro sunt alocate prin Fondul de Coeziune și 0,45 miliarde Euro sunt alocate obiectivului Cooperare Teritorială Europeană. România ocupă penultimul loc între țările Europei Centrale și de Est membre ale Uniunii Europene, cu o asistență financiară structurală de numai 911 euro/locuitor.

După 3 ani și jumătate de la aderarea la Uniunea Europeană, România are unul dintre cele mai reduse grade de absorbție al fondurilor structurale și de coeziune dintre țările UE-27, de numai 10,10%. Singurul indicator exact pentru cuantificarea nivelului absorbției reale a fondurilor structurale și de coeziune este raportul între plățile efective virate către beneficiari și alocarea disponibilă pentru o anumită perioadă.

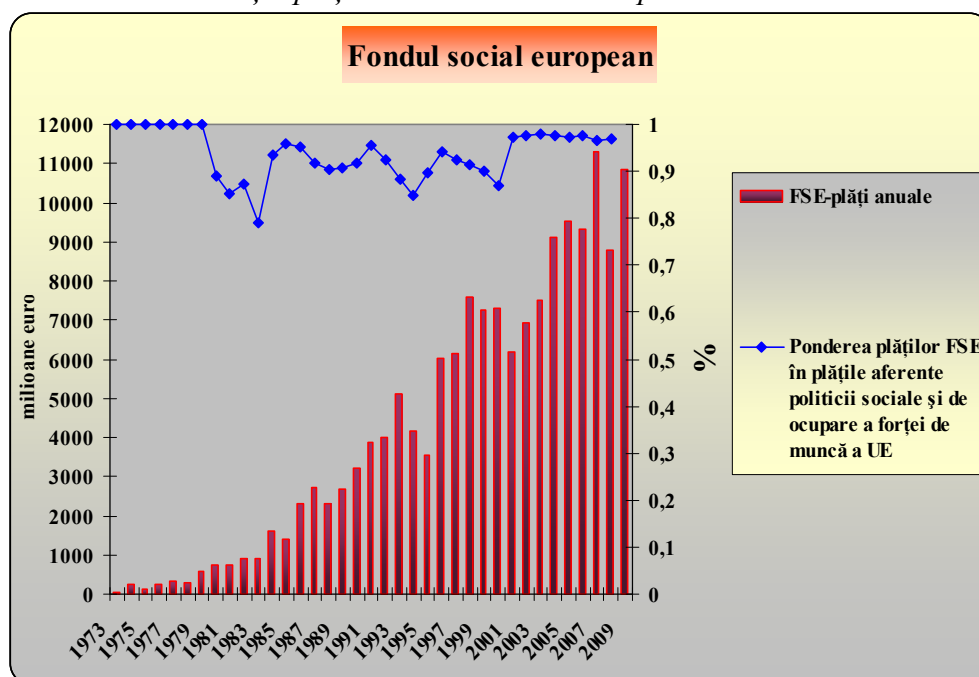
În prezent, prioritatea absolută pentru Guvernul României o reprezintă perfecționarea sistemului de accesare și implementare în scopul accelerării absorbției fondurilor comunitare, pentru a asigura o infuzie rapidă de capital în economie în vederea diminuării efectelor crizei economice, a facilita realizarea unor investiții esențiale la nivel național, regional și local precum și a evita dezangajări automate ale sumelor alocate României. Modalitățile prin care s-a putea îndeplini acest obiectiv ar putea fi următoarele: îmbunătățirea capacității administrative în

vederea creșterii gradului de eligibilitate a proiectelor, stabilirea de termene mai scurte de evaluare și răspuns la cereri de finanțare, crearea de parteneriate public-privat, utilizarea expertizei băncilor comerciale pentru accesarea fondurilor comunitare, asigurarea unui nivel adecvat al cofinanțării atât din surse publice cât și din surse private proprii și atrase.

Fondul Social European, unul din fondurile structurale, este principalul instrument al politicii sociale și de ocupare a forței de muncă a UE, având ca și obiectiv major prevenirea și combaterea șomajului prin promovarea de măsuri care să faciliteze accesul la piața muncii, să asigure egalitatea șanselor, calificarea profesională și crearea de locuri de muncă. El este fondat pe principiul cofinanțării și gestionării împărțite, sprijinul financiar al Uniunii Europene putând varia între 50% și 85% din costul total al intervențiilor.

Din graficul nr. 7 se vede că Fondul Social European este cel mai important instrument de finanțare a acțiunilor de politică socială și de ocupare a Uniunii Europene, reprezentând aproximativ 90% din plățile aferente acestei politici.

Grafic nr. 7 Evoluția plăților anuale din FSE în perioada anilor 1973-2009

Sursa: date prelucrate de autoare după Rapoartele anuale ale Curții de Conturi și după bugetele anuale ale Uniunii Europene

România va beneficia în perioada de programare 2007-2013 de un buget FSE de 3,68 miliarde euro, cu o cofinanțare integral din bugetele publice în valoare de 651 milioane euro.

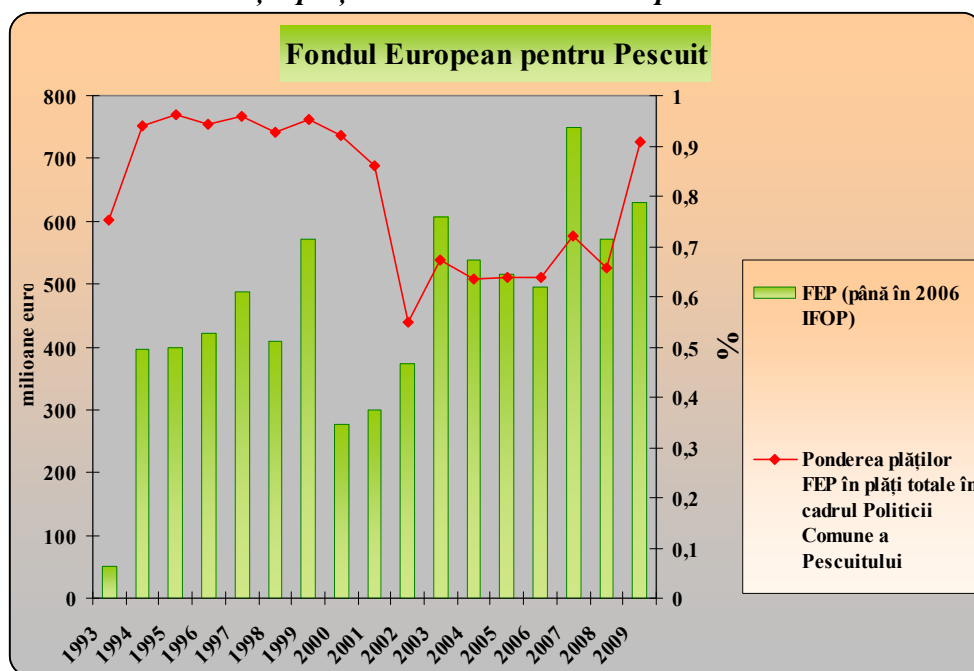
Instrumentul Financiar pentru Orientarea Pescuitului (IFOP), ce a acoperit programele comunitare 1994-1999 și 2000-2006, a contribuit la realizarea atât a politicii de dezvoltare regională cât și a politicii comune în domeniul pescuitului.

Începând cu 1 ianuarie 2007, **Fondul European pentru Pescuit** (FEP) înlocuiește IFOP. FEP se gestionează într-un mod similar cu fondurile structurale. Fondul, ce deține un buget total de aproximativ 4,3 miliarde de euro pe șapte ani, susține sectorul european al pescuitului și acvaculturii în efortul său de adaptare a unei flote a cărei competitivitate trebuie consolidată și încurajează aplicarea unor măsuri menite să protejeze și să amelioreze mediul înconjurător.

Finanțarea este în prezent îndreptată în proporție de 75,55% spre regiuni „de convergență”, a căror situație economică este sub media Uniunii Europene. În perioada actuală de programare cel mai mare beneficiar al Fondului European pentru Pescuit este Spania (26% din FEP), urmată de Polonia (17% din FEP) și de Italia (10%). **România** va primi 5,35% din bugetul alocat FEP, îndreptat în totalitate spre regiuni „de convergență”.

În graficul nr. 8 este prezentată evoluția plăților anuale din instrumentul principal de finanțare a politicii comune a pescuitului, FEP, care reprezintă în medie 80% din plățile totale efectuate de Uniunea Europeană în cadrul politicii comune a pescuitului.

Grafic nr. 8 Evoluția plăților anuale din FEP în perioada 1993-2009

Sursa: date prelucrate de autoare după Rapoartele anuale ale Curții de Conturi și după bugetele anuale ale Uniunii Europene

În perioada anilor 1993-2009, plățile anuale în cadrul politicii comune a pescuitului au reprezentat, în aceeași perioadă, 0,66% din plățile totale efectuate de Uniunea Europeană către statele membre, un procent nesemnificativ ceea ce reflectă gradul redus de importanță al acestei politici în cadrul politicilor comune ale Uniunii Europene.

Pentru analiza impactului plăților Uniunii Europene pe teritoriul statelor membre asupra creșterii economice am optat pentru construirea unui model vectorial autoregresiv (VAR), cu ajutorul programului software open-source de analiză econometrică Gretl⁹.

Analiza s-a făcut pe baza datelor anuale furnizate de Eurostat și de Curtea de Conturi Europeană și au fost observate patru state membre, beneficiare nete până în prezent: Irlanda (1986-2008), Grecia (1983-2008), Spania (1988-2008), Portugalia (1988-2008).

Modelul VAR poate fi scris ca un vector de medii mobile și permite studierea impactului unui șoc asupra evoluției variabilei dependente. În cazul unui model VAR cu două variabile evoluția variabilei x va putea fi influențată de valori anterioare (*lag-uri*) ale lui x , precum și de valori curente și anterioare ale lui y . De asemenea, am presupus că y este influențat de *lag-uri* ale sale, precum și de valori curente sau anterioare ale lui x . Variabila x este, în cazul acesta, variația plăților totale ale Uniunii Europene pe teritoriul unui stat membru ($d_plăți\ totale$) iar variabila y este variația PIB-ului respectivului stat (d_gdp).

Ecuatiile modelului VAR sunt următoarele:

$$x_t = a_{10} + a_{11} * x_{t-1} + a_{12} * y_{t-1} + e_{1t}$$

$$y_t = a_{20} + a_{21} * x_{t-1} + a_{22} * y_{t-1} + e_{2t}$$

Pentru testarea staționarității am utilizat testul Augmented Dickey Fuller.

⁹www.gretl.sourceforge.net

Tabel nr. 1 Testul ADF

Statul membru	F- Statistic	Probabilitate	Serie Staționară
Irlanda DPT	-4.08	0.004755	DA, în diferență
Irlanda DGDP	-1.82159	0.06595	DA, în diferență
Grecia DPT	-4.72937	0.0008646	DA, în diferență
Grecia DGDP	-6.28828	0.0001199	DA, în diferență
Spania DPT	-4.35994	0.0001	DA, în diferență
Spania GDP	-1.23937	0.1909	DA, în diferență
Portugalia PT	-3.0097	0.004526	DA, în diferență
Portugalia GDP	-3.92165	0.007491	DA, în diferență

Testul ADF în cazul seriilor de date $d_plăți$ totale și d_gdp arată că procesele sunt staționare, astfel putându-se trece la realizarea de modele tip VAR.

Analizând descompunerea varianței, care explică în ce măsură o anumită variabilă poate explica evoluția altei variabile, observăm că varianța plăților totale ale Uniunii Europene pe teritoriul statelor membre explică sub 10% din varianța PIB-ului (în unele cazuri chiar sub 5%). Dintre cele patru state membre, creșterea PIB-ului în Irlanda, o țară care în 2008 avea un PIB/locuitor de 135% din media comunitară, a fost influențată cel mai mult de plățile Uniunii Europene pe teritoriul irlandez. În Grecia, o țară care și în 2008 avea un PIB/locuitor de 94% din media comunitară, plățile Uniunii Europene pe teritoriul ei au influențat cel mai puțin variația PIB-ului.

Tabel nr. 2 Modelele VAR

Statul membru	R ²	Influența varianței DPT asupra DGDP	Perioada analizată
Irlanda	Ecuția 1: 0,260 Ecuția 2: 0,175	Maxim 9,8%	1986-2008
Grecia	Ecuția 1: 0,103 Ecuția 2: 0,151	Maxim 3,5%	1983-2008
Spania	Ecuția 1: 0,533 Ecuția 2: 0,111	Maxim 6,9%	1988-2008
Portugalia	Ecuția 1: 0,252 Ecuția 2: 0,547	Maxim 9,5%	1988-2008

Analiza funcțiilor de impuls răspuns arată că după o perioadă de 3-5 ani influența dintre variabile scade la zero, iar în primii ani este scăzută în comparație cu valorile seriilor. Toate acestea întăresc concluzia că influența fondurilor comunitare de care beneficiază statele membre asupra evoluției PIB-ului lor este scăzută.

Studiul realizat are și anumite limite. Un astfel de neajuns a fost numărul redus de observații, între 21-26, eroarea de măsurare, variabilele omise datorită lipsei de date relevante. Datele utilizate au fost anuale, datorită imposibilității de acces la datele trimestriale, sau chiar lunare. Mai mult, observațiile anuale sunt puține datorită faptului că Grecia a aderat în 1981 iar Spania și Portugalia în 1986.

Din aceste considerente, cercetarea va fi continuată prin analiza legăturii care există între diversele tipuri de fonduri comunitare și creșterea economică prin aplicarea modelului Hermin asupra noilor state membre. Modelul Hermin este un model de tipul unei economii deschise având un comportament keynesian al cererii; modelul macroeconomic este alcătuit din patru sectoare: producție, servicii, agricultura și sectorul guvernamental. Acest model are în vedere atât efectele pe termen scurt și lung, cât și efectele de spillover (domino).

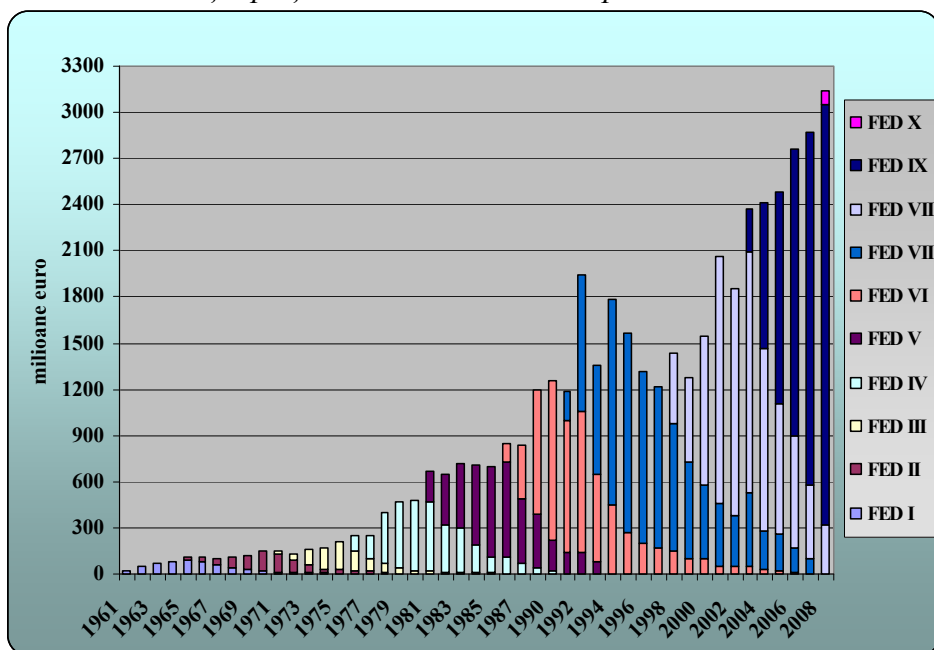
În ceea ce privește **instrumentele de finanțare extrabugetară ale Uniunii Europene**, Comisia este autorizată, în numele Comunității, să contracteze împrumuturi de pe piețele financiare, pentru a finanța împrumuturile acordate statelor membre, permițând beneficiarilor să profite de condițiile avantajoase ale acestora.

Mai mult, împrumuturile acordate de către Banca Europeană de Investiții sunt garantate de către Uniunea Europeană. În cazul în care statul împrumutat se află în incapacitate de plată, rambursarea fondurilor va cădea în sarcina bugetului general comunitar. Această garanție, ce acoperă între 65% și 100% din valoarea împrumutului, îmbracă forma unui vărsământ al Uniunii Europene de 9% din valoarea operațiilor principale la un fond de garanție.

Fondul European de Dezvoltare (FED) a fost principalul instrument utilizat pentru cooperarea financiară și tehnică între Comunitatea Europeană și țările și regiunile în curs de dezvoltare din Africa, Caraibe și Pacific cu care statele membre au menținut legături speciale.

Din graficul nr. 9 observăm că în perioada anilor 1960-1980, plățile din FED către grupul țărilor ACP au înregistrat valori relativ modeste sub 500 milioane euro/an, dar odată cu lărgirile succesive ale Uniunii Europene au început să crească ajungând la 2067,9 milioane euro în 2001.

Grafic nr. 9 Evoluția plăților anuale din FED în perioada anilor 1960-2008

Sursa: date prelucrate de autoare după Rapoartele anuale ale Curții de Conturi Europene

Cheltuielile și veniturile Fondului European de Dezvoltare sunt executate în afara bugetului general comunitar determinând sustragerea de la aprobarea parlamentară a unui volum considerabil de cheltuieli. Fondul European de Dezvoltare este finanțat de către statele membre ale UE în conformitate cu o cheie de contribuția specifică. Comisia a cerut în mod repetat ca Fondurile Europene de Dezvoltare să fie incluse în bugetul UE, pentru a spori controlul public al acestui ajutor, precum și transparența și eficiența, dar Consiliul de Miniștri a respins această idee.

Fondul European de Dezvoltare nu are nici personalitate juridică, nici o reală autonomie, deoarece administratorii săi sunt departamente ale Comisiei Europene. Totodată, execuția simultană a mai multor FED-uri generează confuzie și dă naștere la critici¹⁰. Totuși, Fondul European de Dezvoltare are și un regim financiar distinctiv și și-a dovedit utilitatea.

¹⁰ Sabau-Popa Claudia Diana *The management of the European Union's development*, lucrare publicată în Proceedings of the 14th International Business Information Management Association, Istanbul, 2010, paper 201

CONCLUZII

Istoria finanțării Uniunii Europene poate fi văzută deci ca un eșec al instaurării unei finanțări directe a Uniunii Europene prin resurse fiscale, introduse și reglementate de către instituțiile comunitare, resurse adesea considerate singurele resurse proprii „autentice”, în opoziție cu contribuțiile naționale.

Sistemul de finanțare al Uniunii Europene favorizează o anumită diluare a responsabilităților bugetare: în timp ce creșterea cheltuielilor pare a fi un scop în sine pentru Comisia Europeană și Parlament, statele membre fac din soldul lor net motivul pozițiilor lor asupra politicilor comune. Parlametele naționale nu au în mod real un cuvânt de spus și cetățenii, care ignoră costul Europei, continuă să vadă în creditele comunitare o sursă de finanțare întotdeauna insuficientă.

Problema soldurilor nete rămâne în centrul dezbaterii, dar contribuțiile naționale prezintă flexibilitatea și transparența necesare pentru a răspunde necesităților statelor membre de a putea tempera costul bugetar al apartenenței la Uniunea Europeană și amplexarea transferurilor între statele membre.

Politica de dezvoltare regională, ale cărei măsuri sunt finanțate prin fondurile structurale și de coeziune, se bazează pe principiul co-finanțării, datorită faptului că resursele alocate acestei politici sunt mult mai reduse decât cheltuielile guvernamentale interne, care au astfel un impact mult mai puternic asupra coeziunii economice și sociale. Consider că lărgirea Uniunii Europene la 27 de membri impune modificarea actualului sistem și întărirea capacității administrative a noilor state membre, politica de dezvoltare regională rămânând o politică cheie în Uniune.

Politica agricolă comună, ale cărei măsuri sunt finanțate prin intermediul Fondului European de Garantare Agricolă și a Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, s-a aflat într-un proces continuu de adaptare și schimbare, fiind considerată o „politică dependentă de reformă”. Opinia mea este că reforma actuală a politicii agricole comune ar trebui să ia în considerare particularitățile noilor state membre și să asigure menținerea sprijinului pentru agricultură în termeni reali, în așa fel încât să permită atingerea obiectivului de convergență și eliminarea decalajelor de eficiență și competitivitate față de vechile state membre.

Schimbarea structurii cheltuielilor bugetare ale Uniunii Europene prin strategia *Europa 2020*, dublată abil prin măsuri de politică internă, ar putea grăbi schimbarea structurii economice în România, deoarece 30% din populația activă ocupată în agricultură reprezintă o importantă forță de muncă irosită într-un domeniu cu valoare adăugată mică. Opinia mea este că economia României trebuie pregătită pentru atragerea de fonduri comunitare pentru alte categorii de investiții, în special pentru activitatea de cercetare-inovare, în care are un potențial important și care a devenit o prioritate în Uniunea Europeană.

Toate statele membre sunt afectate de procesul de integrare europeană. Toate investesc mult în integrare, pentru a se înarma pentru apărarea propriilor interese la nivel comunitar. Însă, modul în care statele membre implementează și formulează politica comunitară este determinat încă, în mare măsură, de parametrii naționali, decât comunitari.

Principalele **contribuții** ale lucrării sunt următoarele:

1. Aduce clarificări conceptuale în ceea ce privește resursele proprii ale Uniunii Europene, procedura bugetară a acesteia, impozitul comunitar, politicile comune și fondurile comunitare.
2. Analizează grafic și descriptiv plățile Uniunii Europene pe teritoriul statelor membre, contribuțiile acestora la bugetul comunitar și soldul lor bugetar net din momentul aderării și până în prezent.
3. Analizează oportunitatea introducerii unui impozit comunitar care să înlocuiască actualele contribuții bazate pe TVA și/sau pe VNB. Concluzia la care se ajunge este că nu a sosit încă momentul, în contextul unei viziuni pe termen mediu, pentru introducerea unui impozit comunitar.

4. Elaborează un model vectorial autoregresiv pentru analiza cointegrării plăților Uniunii Europene pe teritoriul statelor membre și PIB-ul acestora, luând în considerare situația a patru state membre, beneficiare nete din momentul aderării și până în prezent: Irlanda, Grecia, Spania, Portugalia. Concluzia la care se ajunge este că influența fondurilor comunitare de care beneficiază statele membre asupra evoluției PIB-ului lor este scăzută. Prin urmare, dacă aderarea la Uniunea Europeană și la Zona Euro nu e pregătită prin adaptarea structurală a economiei statului respectiv și nu e însoțită de politici naționale adecvate, nu garantează recuperarea decalajelor economice.
5. Analizează capacitatea de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune în România, gradul de absorbție fiind deosebit de redus 10,1% la 30.06.10. Concluzia la care se ajunge este că facilitarea absorbției cât mai rapide și complete a fondurilor alocate României ar putea fi făcută prin îmbunătățirea capacității administrative în vederea creșterii gradului de eligibilitate a proiectelor, stabilirea de termene mai scurte de evaluare și răspuns la cererile de finanțare și asigurarea unui nivel adecvat al cofinanțării atât din surse publice cât și din surse private proprii și atrase.
6. Realizează o analiză grafică și descriptivă a fondurilor comunitare destinate agriculturii și dezvoltării rurale, a fondurilor structurale și de coeziune, a fondului european pentru pescuit și a fondului european de dezvoltare, din momentul creării respectivelor fonduri și până în prezent.

Uniunea Europeană a avut de câștigat și de pierdut în momentul integrării noilor state membre din Europa Centrală și de Est. A câștigat în ceea ce privește puterea economică, socială, culturală în termeni absoluți. Dar a pierdut puțin în ceea ce privește eficiența medie, productivitatea medie, flexibilitatea forței sale de muncă, stabilitatea macroeconomică, mai ales pe termen scurt. Și peste vreo trei ani va fi prea devreme pentru a trage învățăminte din această extindere istorică și pentru a evalua în ce măsură a contribuit ea la sporirea puterii construcției comunitare, sau dimpotrivă, a făcut-o mai fragilă.

BIBLIOGRAFIE

A. CĂRȚI

1. Adkins, L.C., *Using Gretl for Principles of Econometrics*, 3rd Edition, 2009, www.learneconometrics.com
2. Ana Bal coordonator *Scenarii privind evoluțiile comunitare în domeniul competitivității, politicii de coeziune și politicii de dezvoltare regională*, SPOS 2007, Institutul European din România, București, decembrie 2007
3. Alberto Alesina & Francesco Giavazzi *Viitorul Europei: reformă sau declin*, traducere, 2008, Chișinău, Editura Arc
4. Basno Cezar&Dardac Nicolae *Integrarea monetară europeană*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2001
5. Adelina Băleanu *Impactul fondurilor structurale-aspecte calitative*, Colecția de studii IER, sept. 2007
6. Mihai Berinde *Piața unică europeană și negocierile de aderare* Centrul tehnic editorial al Armatei, București, 2003
7. John Bradley și Janusz Zaleski *Modelling EU accession and Structural Fund impacts using the new Polish HERMIN model*, The Economic and Social Research Institute, Dublin, Ireland, Technical University of Wroclaw & Wroclaw Regional, Development Agency, Poland, Wroclaw, February 12, 2003
8. Petre Brezeanu *Finanțe europene*, Colecția Oeconomica, Editura C.H.Beck, București, 2007
9. Petre Brezeanu&&Ilie Șimon&&Sorin Celea *Fiscalitate europeană*, Editura Economică, București, 2005
10. Simon Bulmer&Christian Lequesne *The member states of the european Union*, Qxford University Press, 2005, Oxford
11. Christian N. Chabot *Euro-Moneda Europeană*, Editura Teora, București, 2004
12. Michelle Cini *European Union Politics*, Qxford University Press, 2004, Oxford
13. Codirlasu A., *Econometrie aplicata utilizand Eviews 5.1*, 2008, www.dofin.ase.ro/acodirlasu
14. European Comission *European Union Public Finance 4th edition*, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2008, lucrare disponibilă on-line la <http://europa.eu>
15. European Commission *Public Finances in EMU in 2009*, European Economy 5/2009, lucrare disponibilă on-line la <http://ec.europa.eu>
16. European Commission *EU candidate and pre-accession countries economic quarterly*, ianuarie 2010, lucrare disponibilă on-line la <http://ec.europa.eu>
17. Comisia Europeană, *Fondul Social European-50 de ani de investiții în oameni*, Luxemburg, 2007, lucrare disponibilă on-line la <http://ec.europa.eu>
18. Comisia Europeană, *PCP în cifre-Informații de bază privind politica comună în domeniul pescuitului*, Ediția 2008, Luxemburg, disponibilă on line la adresa <http://ec.europa.eu/fisheries>
19. Comisia Europeană, *Politica Comună în domeniul Pescuitului. Ghid de Utilizare*, 2008, disponibilă on line la adresa <http://ec.europa.eu/fisheries>
20. Copenhagen Economics *EU budget review - Options for change*, Final Report, Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB), Copenhaga, june 2009
21. Marin Dinu & Cristian Socol & Marius Marinaș *Mecanisme de convergență și coeziune*, Editura Economică, București, 2005
22. Anca Dodescu *Economia integrării europene*, Ed. Universității din Oradea, 2004
23. Yves Doutriaux & Christian Lequesne *Les institutions de l'Union Européenne 7e édition*, Collection Réflexe Europe, Rédaction La Documentation Française, Paris 2008

24. Farny Olivier *Tout savoir sur l'Europe : glossaire de l'Union Européenne*, Parris, Ellipses, 2005
25. Gabriela Drăgan *Uniunea Europeană între federalism și interguvernamentalism. Politici commune ale UE*, biblioteca digitala ASE, București, 2005
26. Mary Farrell&Stefano Fella&Michael Newman *European integration in the 21st century? Unity in diversity?* Londra, Sage, 2002
27. Gilles Ferréol *Dicționarul Uniunii Europene*, Editura Polirom, Iași, 2001
28. Luciana Alexandra Ghica *Enciclopedia Uniunii Europene*, Editura Meronia, București, 2007
29. Carter Hill R., Griffiths W., Lim G., *Principles of Econometrics*, 3rd Edition, Editura John Wiley& Sons, 2008
30. Mark Hollerberg *Domestic Budgets in a United Europe: Fiscal Governance from the End of Bretton Woods to EMU*, Cornell University Press, London, 2004
31. Institute for Economic Research (IFO) *A Study on EU Spending*, Rotterdam, 24 June 2008
32. Institutul European din România *Politica de dezvoltare regională*, colecția de micromonografii „Politici europene”, în colaborare cu Human Dynamics, versiune actualizată, 2003
33. Institutul European din România *Politica agricolă*, colecția de micromonografii „Politici europene”, în colaborare cu Human Dynamics, versiune actualizată, 2003
34. Institutul European din România *Politica socială*, colecția de micromonografii „Politici europene”, în colaborare cu Human Dynamics, versiune actualizată, 2003
35. Dick Leonard *Ghidul Uniunii Europene*, Editura Teora, București, 2001
36. Marc Lechantre & David Schajer, *Le budget de l'Union européenne*, Réflexe Europe, La documentation Française, Paris, 2003
37. Maxime Lefebvre *Quel budget européen à l'horizon 2013? Moyens et politiques d'une Union élargie*, CEES și IFRI, Paris 2004
38. Mihaela Luțăș *Integrarea economică europeană*, Editura economică, București, 1999
39. Laurence Maufort *La question des déséquilibres budgétaires*, European Navigator, Centre Virtuel de Connaissance sur l'Europe, 2005
40. Steven P. McGiffen *Uniunea Europeană. Ghid critic*, Regia autonomă “Monitorul Oficial”, București, 2007
41. Mester I., *Econometrie*, Editura Universitatii din Oradea, 2007.
42. Mircea Ștefan Minea&Cosmin Flavius Costăș *Fiscalitatea în Europa la începutul mileniului III*, Editura Rosetti, 2006, București
43. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale *Politica Agricolă Comună după 2013. Posibila configurație din perspectiva României*, București, 21 aprilie 2010
44. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale *Agricultura României*, București, februarie 2010
45. Institutul Montaigne *Vers un impôt européen?*, 2003, Paris
46. Tatiana Moșteanu *Buget și trezorerie publică*, Editura Universitară, București, 2008
47. Norel Neagu *Fraudarea bugetului comunitar*, Wolters Kluwer, București, 2008
48. Dragoș Negrescu *Tendențe de armonizare fiscală la nivelul Uniunii Europene. provocări pentru România*, Proiect SPOS 2007 – Studii de strategie și politici, Institutul European din România, București, decembrie 2007
49. Gheorghe Oprescu coordonator *Studiu nr. 1. Analiza capacității de absorbție a fondurilor comunitare în România*, Studii de impact III, disponibilă on-line la www.ier.ro, 2007
50. Ion A. Popescu&Aurelian A. Bondrea&Mădălina I. Constantinescu *Uniunea statelor europene. Alternativă la sfidările secolului al XXI-lea*, Editura Economică, București, 2005
51. Petre Prisecaru *Politici comune ale Uniunii Europene*, Editura Economică, București, 2004

52. Petre Prisecaru&Nicolae Idu *Reforma constituțională și instituțională a Uniunii Europene*, Editura Economică, București, 2003
53. Marius Profiroiu&Irina Popescu *Politici europene*, Editura Economică, București, 2003
54. Daniela Lidia Roman *Finanțe publice internaționale. Asistența pentru dezvoltare acordată României* Editura Economică, București, 2006
55. Mărioara Rusu coordonator, *Studiul nr.3. Analiza evoluției și orientărilor politicii agricole comune dintr-o perspectivă românească*, Proiect SPOS 2007, disponibilă on-line la www.ier.ro
56. Stelian Scăunaș *Uniunea Europeană. Construcție, reformă, Instituții, Drept*, Editura C.H. Beck, București, 2008
57. David Spence *Comisia Europeană*, RA Monitorul Oficial, București, 2008
58. Ioan Talpoș, *Finanțele României*, Editura Sedona, Timișoara, 2007
59. Trenca Ioan, *Fundamente ale managementului financiar*, Casa Cărții de Știință Cluj-Napoca 2006.
60. Loukas Tsoukalis *Noua economie europeană revizuită*, Editura ARC, 2000
61. Tudorel Andrei & Régis Bourbonnais *Econometrie*, Editura Economică, București, 2008
62. Constantin Tulai *Finanțele publice și fiscalitatea*, Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2003
63. Constantin Tulai & Simona Șerbu *Fiscalitate comparată și armonizări fiscale*, Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2005
64. Iulian Văcărel *Finanțe publice*, Editura didactică și pedagogică, Ediția a V-a, București, 2006
65. Iulian Văcărel *Cunoște România-membră a Uniunii Europene*, Academia Română, Societatea Română de Statistică și Fundația Națională pentru Știință și Artă, Editura Economică, București, 2007
66. Eleanor E. Zeff& Ellen B. Pirro *The European Union and the member states*, Lynne Rienner Publishers, 2002, Londra

B. REVISTE DE SPECIALITATE

67. R. Auty *Towards a Model of enabling governance: Application to the Lower Income Transition Economies*, Fourth Pan European International Relations Conference, University of Kent, Canterbury, septembrie 2001
68. Céline Bayou *Les nouveaux états membres : facilitateurs ou entraves à la relation UE-Russie?*, Géoéconomie nr. 43, 2007, p.59-64
69. Gilles Bazin *Politique agricole commune à l'Est. Premiers résultats*, Le courrier des pays de l'Est Nr. 1063 ,10.07, La Documentation Française, p.11-22
70. Christiani Buani *La Turquie : une candidature en question*, Questions Internationales, nr. 31 mai-iunie 2008, Paris, La Documentation Française, p.20-22
71. Jacques Le Cacheux *Budget européenne: La poison du juste retour*, din iulie 2005 publicate de Notre Europe, disponibilă la <http://notre-europe.eu>
72. Jacques Le Cacheux *Les Ressources propres du budget européen*, Notre Europe, decembrie 2006, disponibilă on-line www.notre-europe.eu
73. Jacques Le Cacheux *Funding the EU budget with a genuine own resource. The cas of a european tax*, aprilie 2007, Notre Europe, disponibilă on-line www.notre-europe.eu
74. Centrul Român de Politici Europene *România și reforma bugetului comunitar*, Policy Memo nr. 8, martie 2010
75. Nadège Chambon&Aziliz Gouez *Quelles agricultures pour les sociétés européennes au 21ème siècle ?*, iulie 2007, publicat de Notre Europe, disponibilă on line la www.notre-europe.eu

76. Thierry Chopin și Yves Bertoncini *Le traité de Lisbonne: des réponses réelles, mais partielles aux défis politiques lancés à l'Union européenne*, Fundația Robert Schuman, Questions d'Europe, nr. 87, 28 ianuarie 2008
77. Dall'erba, S. and J. Le Gallo *The impact of EU regional support on growth and employment*, Czech Journal of Economics and Finance, 57(7), 2007, 325-340.
78. C. Darrot, C. Mouchet *La paysannerie polonaise peut-elle être moderne et durable*, Ecologie et politique, nr.31/2005, p.80-86
79. Gabriela Drăgan *Tendențe și evoluții la nivelul politicii de coeziune a UE*, 2006, www.euractiv.ro
80. Marie-Line Duboz *Bulgarie, Roumanie. Interrogations sur leur adhésion à l'Union européenne*, Le courrier des pays de l'Est Nr. 1063, octombrie 2007, Paris, La Documentation Française, p.34-44
81. Esposti R. and S. Bussoletti *Impact of Objective 1 funds on regional growth convergence in the European Union: A panel-data approach*, Regional Studies, 42(2), 2008, 159 -173.
82. Damien Fontaine *L'intégration des nouveaux Etats membres dans la nouvelle agriculture européenne*, Notre Europe, august 2007, disponibilă on-line la <http://notre-europe.eu>
83. Angel de la Fuente&Rafael Domenech&Vasja Rant *Addressing the Net Balances Problem as a Prerequisite for EU Budget Reform: A Proposal*, disponibilă on-line la <http://papers.ssrn.com/papers.1617067>
84. Isabelle Garzon *A changing a global context in Agricultural Policy*, Notre Europe, august 2007, disponibilă on-line la <http://notre-europe.eu>
85. Daniela Giurcă *O nouă schimbare a Politicii Agricole Comune - oportunitate sau constrângere pentru România?*, www.ier.ro, 2007
86. Tobias Hagen and Philipp Mohl *Discussion Paper No. 09-052 Econometric Evaluation of EU Cohesion Policy – A Survey*, Centre for European Economic Research, September 13, 2009, disponibil la http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1494324
87. Thomas Hemmelgarn & Gaetan Nicodème *Taxation papers- The 2008 Financial Crisis and taxation policy*, working papers nr. 20/ 2010, Luxemburg, European Union, 2010
88. András Inotai *Reflections on the future of the eu budget*, with special reference to the position of the net beneficiary countries, Romanian Journal of European Affairs, Vol. 7, No. 3, October 2007, 2007, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1027579
89. Marjorie Jouen *La cohésion territoriale, de la théorie à la pratique*, iunie 2008, Notre Europe, disponibil on line la www.notre-europe.eu
90. Marjorie Jouen& Eulalia Rubio *The EU budget : What for ?*, iunie 2007, Notre Europe, disponibilă on-line la <http://europa.eu>
91. Mugur Isărescu *Atragerea Fondurilor europene în România și perspectiva economico-financiară în 2008*, BNR, București, 2008
92. Edith Lhomel *De quinze à Vingt – Sept*, Le courrier des pays de l'Est Nr. 1063 ,10.07, La Documentation Française, pag.4-11
93. M. De Melo, C. Denizer, A. Gelb *Circumstance and choice: the Role of initial conditions and policies in Transition Economies*, World Bank Policy Research Working Paper, nr. 1866, octombrie 1997
94. Mark A. Pollack, *Member-State Principals, Supranational Agents, and The EU Budgetary Process, 1970-2008*, August 12, 2008, disponibil la adresa http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1119108
95. Pop Silaghi M.I., *Exports-Economic growth causality: Evidence from CEE Countries* Romanian Journal of Economic Forecasting, 2/2009, <http://www.ipe.ro/rjef.htm>
96. **Popa Diana Claudia**, Sorina Coroiu *The future of the European Union's proper resources*, lucrare susținută în cadrul Conferinței Internaționale de Comunicări Științifice *Integrarea Europeană – Noi Provocări pentru Economia României*, Ediția a IV-a, 30-31 mai,

2008, Oradea, publicată în Analele Universității din Oradea, fascicula Științe Economice, vol.II, TOM XVII 2008, pg. 476-482, ISSN 1582-5450, **CNCSIS B+**

97. **Popa Diana Claudia**, *The arbitrary calculation mode of the net national budgetary balance*, lucrare prezentată în cadrul Conferinței internaționale desfășurată în cadrul Universității Ovidius Constanța 11-13 octombrie 2007, publicată în Analele Universității Ovidius Constanța, Seria Științe Economice, 2007, ISSN 1582-9383, Ovidius University Press Constanța, volumul II, pag. 601-607

98. **Popa Diana Claudia**, *The future of the Common Agricultural Policy*, lucrare susținută în cadrul Conferinței științifice internaționale Eco-trend 2007, Ediția a IV-a, Universitatea Constantin Brâncuși 23-24 noiembrie 2007, publicată în Analele Universității Constantin Brâncuși din Tg-Jiu Nr.1/2008, ISSN 1842-4856, Editura Academica Brâncuși, 2008, revistă categoria C

99. **Popa Diana Claudia**, *The financing of the Common Agricultural Policy*, lucrare prezentată la Sesiunea internațională de comunicări științifice *Integrarea europeană - Noi provocări pentru economia României* din 25-26 mai 2007, Ediția a III-a și publicată în Analele Universității din Oradea, Seria Științe Economice, Ediție pe suport CD-ROM, tom XVI, volumul II, p. 523-528, ISSN-1582-5450, 2007, revistă cotată **CNCSIS B+**

100. **Popa Diana Claudia**, *The European Fund for Regional Development (FEDER) – an Instrument of Financial Solidarity of the Policy of Cohesion of the European Union*, lucrare prezentată la Sesiunea internațională de comunicări științifice *Integrarea europeană - Noi provocări pentru economia României* din 25-26 mai 2007, Ediția a III-a și publicată în Analele Universității din Oradea, Seria Științe Economice, Ediție pe suport CD-ROM, tom XVI, volumul II, p. 528-532, ISSN-1582-5450, 2007, revistă cotată **CNCSIS B+**

101. **Popa Diana Claudia**, *Principii bugetare comunitare*, lucrare prezentată la Sesiunea internațională de comunicări științifice Eco Trend, Universitatea Constantin Brâncuși din Târgu Jiu, octombrie 2006 și publicată în Analele Universității Constantin Brâncuși din Târgu Jiu, ISBN (10) 973-742-321-0; (13)978-973-742-321-1, revistă categoria D

102. **Popa Diana Claudia**, Coroiu Sorina, *Repartizarea finanțării între statele membre ale Uniunii Europene*, lucrare prezentată la Sesiunea internațională de comunicări științifice *Eco - Trend*, Universitatea Constantin Brâncuși din Târgu Jiu, octombrie 2006 și publicată în Analele Universității Constantin Brâncuși din Târgu Jiu, ISBN (10) 973-742-321-0; (13)978-973-742-321-1, revistă categoria D

103. **Popa Diana Claudia**, *Evoluția sistemului resurselor proprii al bugetului Uniunii Europene*, lucrare prezentată la Sesiunea de comunicări științifice cu participare internațională *Integrare și globalizare*, Universitatea din Pitești, aprilie 2005, și publicată în analele Universității din Pitești, volumul I, 2005, pag. 495-500, ISBN 973-690-386-9, revistă categoria D

104. Ramajo J., M. Marquez, G. Hewings and M. Salinas *Spatial heterogeneity and interregional spillovers in the European Union: Do cohesion policies encourage convergence across regions?*, European Economic Review, 2008, 52, 551-567.

105. Eulalia Rubio *Le réexamen du budget de l'UE : poser les questions dérangeantes*, Notre Europe, martie 2008, disponibilă on-line la <http://notre-europe.eu>

106. **Sabau-Popa Claudia Diana** *The management of the European Union's development*, lucrare prezentată în cadrul conferinței internaționale *Business Transformation Innovation and knowledge Management* din 23-24 iunie 2010, în Istanbul, Turcia, publicată în Proceedings of the 14th International Business Information Management Association, editor: Khalid S. Soliman, ISBN 978-0-9821489-3-8, paper 201, www.ibima.org

107. **Sabău-Popa Claudia Diana**, Pop Edina, Droj Laurențiu, *The implications of the current international financial crisis on direct taxes reform*, lucrare susținută în cadrul Conferinței Internaționale *Financial trends in the global economy* din 13-14 noiembrie 2009, desfășurată în cadrul Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității

- Babeș Bolyai din Cluj Napoca, publicată în volumul nr. 1 al conferinței, pag. 111-116, editura Casa Cărții de Știință, 2010, Cluj Napoca, ISBN 978-973-133-702-9, ISBN 978-973-133-703-6.
108. **Sabău-Popa Claudia Diana**, Cociuba Mihai, Coroiu Sorina Ioana *European Union's incomes structure and expenses orientation. Retrospective and prospective study*, lucrare susținută în cadrul celei de a X-a conferințe internaționale *Finanțele și stabilitatea economică în contextul crizei financiare* din 11-12 decembrie **2009**, București, și publicată în volumul conferinței, supliment ECTAP, revista cotată CNCSIS B+, pag. 118-126.
109. **Sabău-Popa Claudia Diana**, Coroiu Sorina Ioana, *Debates on the future budget of the European Union*, lucrare prezentată în cadrul Conferinței Internaționale *Societatea Cunoașterii în Spațiul Europei Unite*, Ediția a III-a, Timișoara, 29-30 Mai **2009**, desfășurată în cadrul FSE a Universității Tibiscus, publicată în Anale Seria Științe Economice, volumul XV/2009, p. 156-161, ISSN 1582-6333, revistă cotată CNCSIS, B+
110. T. Sollogoub *Quelle convergence au sein de l'Union européenne élargie : les enjeux pour la Bulgarie et la Roumanie*, Question d'Europe, Fondation Robert Schumann nr. 41, 16 octombrie 2006
111. Stroe Radu *Componente financiar-bugetare ale creșterii economice*, lucrare comunicată la Sesiunea Internațională de Comunicări Științifice *Finanțele și integrarea în Uniunea Europeană*, București, 25-26 noiembrie 2004, Editura Ase, 2005
112. Constantin Tulai & **Sabău-Popa Claudia Diana**, *Budgetary consolidations in EU-12*, lucrare prezentată la Conferința Internațională *European Integration – New Challenges for the Romanian Economy*, 5th Edition, 29-30 mai, **2009**, Oradea, publicată în Analele Universității din Oradea, seria Științe Economice, Tom XVIII 2009, revista cotată CNCSIS B+, pp. 415-422, ISSN 1582-5450, și indexată în baza de date internațională RePeC <http://ideas.repec.org/a/ora/journal/v3y2009i1p415-421.html>
113. Constantin Tulai & **Diana Claudia Popa** - Oportunitatea finanțării Uniunii Europene printr-un impozit unic comunitar, revista Curierul Fiscal nr.8/2007, pag. 32-36, Editura Beck, ISSN 1841-7779
114. Andreas Weida *New demands and alternative resources for a more ambitious EU budget*, Policy Paper, September 2009, Working Paper Series

C. RAPOARTE ANUALE

115. Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European economic and social committee and the Committee of the regions *Cohesion policy: Strategic report 2010 on the implementation of the programmes 2007-2013*, 31.03.2010
116. Eurostat & Comisia Europeană *Taxation trends in the European Union. Data for the EU Member States and Norway*, ediția 2007, disponibil on line la www.europe.eu
117. Raportul Parlamentului European privind *viitorul resurselor proprii ale Uniunii Europene* din 13.03.2007
118. Raport al Comisiei Europene către Parlamentul European și Consiliu privind *Activitățile Fondului european pentru adaptare la globalizare în 2008*, Bruxelles, 28.07.2009
119. Comisia Comunităților europene *Raport de consultare: Reforma bugetului pentru o Europă în schimbare: Rezumat al contribuțiilor*, Bruxelles, 3.11.2008
120. Raportul anual referitor la *activitățile finanțate de al șaptelea, al optulea, al nouălea și al zecelea Fond European de Dezvoltare (FED)* publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 10.11.2009
121. Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind *activitățile FEAG în 2008*
122. Curtea Europeană de Conturi *Raportul special nr. 18/2009 referitor la Eficacitatea sprijinului acordat prin FED pentru integrarea economică regională în Africa de Est și în Africa de Vest*, Luxemburg, 2010, disponibil on-line la adresa <http://eca.europa.eu>

123. Comisia Europeană *Regiuni în dezvoltare, Europa în dezvoltare- Al patrulea raport privind coeziunea economică și socială*, mai 2007, disponibil on-line la adresa <http://ec.europa.eu>
124. Guvernul României *Raportul strategic național 2009 privind implementarea Fondurilor Structurale și de Coeziune*, ianuarie 2010
125. Rapoartele anuale ale Curții de Conturi pentru perioada 1976-2008
126. Bugetele anuale ale UE pentru perioada 2000-2008

D. LEGISLAȚIE

127. Comunicare a Comisiei Comunităților Europene: *Reforma bugetului pentru o europă în schimbare* - Document de consultare publică în vederea revizuirii bugetului 2008/2009, din 12.9.2007
128. Comunicare a Comisiei Europene către Parlamentul European și Consiliu: *O PAC simplificată pentru Europa*, Bruxelles, 18.3.2009
129. Concluziile Consiliului European de la Bruxelles (25-26 martie 2010) referitoare la *Noua strategie pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică a Uniunii Europene*
130. Comunicare a Comisiei Europene *EUROPA 2020- O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*, Bruxelles, 03.03.2010
131. Council Regulation (EC) No 215/2008 of 18 February 2008 on the *Financial Regulation applicable to the 10th European Development Fund*
132. Metodologia din 22 mai 2006 *de trecere de la PNB la VNB* publicată în M.Of. 478/2006
133. Ministerul Agriculturii și dezvoltării rurale *Programul Operațional pentru Pescuit, România 2007-2013*
134. Regulamentul Consiliului nr. 1605/2002 din 25 iunie 2002- *Regulamentul Financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene*
135. Regulament (CE) nr. 1080/2006 al Consiliului din 5 iulie 2006 privind *FEDR*
136. Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor *dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune*
137. Regulamentul (CE) nr. 1081/2006 privind *Fondul Social European*
138. Regulamentul (CE) nr. 1082/2006 privind *Cooperarea Teritorială Europeană*
139. Regulamentul (CE) nr. 1084/2006 privind *Fondul de Coeziune*
140. Regulamentul (CE) 1927/2006 privind *crearea Fondului European de Ajustare la Globalizare*
141. Regulamentului (CE) 546/2009 rectificativ referitor la funcționarea FEAG
142. Regulamentul (CE) nr. 498/2007 al Comisiei Europene privind *regulile generale ale Fondul European pentru Pescuit (FEP), ce înlocuiește IFOP*
143. Regulamentul (CE) al Consiliului nr. 1290 din 21 iunie 2005 privind *finanțarea Politicii Agricole Comune*
144. Tratatul de la Roma instituind CEE și EURATOM, intrate în vigoare în 1958
145. Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană semnat în 1992, și intrat în vigoare în 1993
146. Tratatul de la Amsterdam privind Uniunea Europeană, în vigoare din 1999
147. Tratatul de la Nisa semnat în februarie 2001 și intrat în vigoare în februarie 2003
148. Tratatul de la Lisabona semnat în 13 decembrie 2007 și intrat în vigoare în 1 decembrie 2009

E. SURSE INTERNET

149. www.uniuneaeuropeană.ro
150. <http://www.europeana.ro>
151. <http://www.infoeuropa.ro>

152. www.taurillon.org
153. www.notre-europe.eu
154. www.travail.gouv.fr
155. <http://www.eur-lex.europa.eu/budget>
156. www.ec.europa.eu
157. www.europa.eu
158. www.eib.org
159. <http://www.eca.europa.eu>
160. www.euractiv.ro
161. <http://www.mie.ro>
162. <http://www.mae.ro>
163. <http://www.madr.ro>
164. <http://www.mdrl.ro/index.php?p=159>
165. <http://www.fonduri-structurale.ro/>
166. <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/index.ro.do>
167. www.ier.ro
168. www.transparency.org
169. www.epp.eurostat.ec.europa.eu
170. www.gretl.sourceforge.net